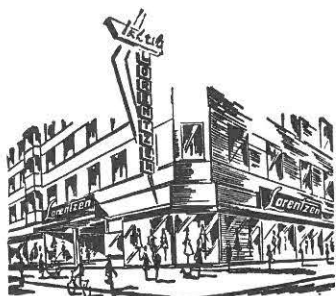

61. årg.

JUL i THY

1991

AMTETS STØRSTE
specialmagasin
i dametøj

Thisted
Tlf. 97 92 28 33

Lorentzen

bygge marked

Chr Sørensens Tømmerhandel as

Tigervej 15 . Thisted . Telefon *97 92 33 11

Deres håndværker

Alle former for

REPARATIONER

i tømmer- og snedkerarbejde

Nr. Allé . Thisted
Tlf. 97 92 12 04

Hermans Snedkeri

Bang & Olufsen Center

Et dansk produkt
af meget høj kvalitet.

I Deres lokale
Bang & Olufsen Center
er De altid velkommen
til at orientere Dem
om de sidste nyheder.

Arne Svendsen
Bang & Olufsen Center

2tal
O P L E V E L S E

THISTED . STOREGADE 3
HURUP . BREDGADE 141
HANSTHOLM . BYTORVET 5
SERVICEAFD. TILSTEDVEJ 20

TLF. 97 92 00 77
TLF. 97 95 23 03
TLF. 97 96 25 00
TLF. 97 92 00 77

JUL I THY

1991

61. ÅRGANG

UDGIVET AF ERIK A. LAURIDSEN OG JØRGEN MILTERSEN, THISTED

Forhandles uden for Thy, Han Herred og Mors af
Danske boghandlers Kommissionsanstalt, Siljengade 6-8, 2300 København S.

JUL I THY

61. ÅRGANG

Redigeret af Jørgen Miltersen, Hanstholmvej 185, 7700 Thisted

Indholdsfortegnelse

<i>Opfyldt barndom</i>	
Af Søren Sørensen, Ellekrogen 28, Vedbæk.....	3
<i>Det blev alligevel en god juleaften i Elmelund</i>	
Af Håkan Rysgaard, Tambogade 55, Thyholm.....	15
<i>Tiden er alles herre</i>	
Af Jens Kongsted Lampe, Gudrunvej 48, Brabrand.....	19
<i>Gammelt billede fra Bedsted Skole gav inspiration</i>	
Af Graves Petersen, Langs Hegnet 64, Lyngby.....	23
<i>Christen Kold ville have følt sig hjemme</i>	
Af Tom Lindskog, Sparekassen Thy, Storetorv, Thisted.....	27
<i>Graveren i Skjoldborg blev sat på aktier</i>	
Af Jørgen Miltersen, Hanstholmvej 185, Tved.....	30
<i>Fra det gamle album</i>	33
<i>Fra det ny album</i>	57
<i>Breve fra læserne</i>	69
<i>Annoncer</i>	70

Forsidemotiv:

Møllen i Heltborg

Foto: Knud E. Jensen, Hurup.

Fotos:

Klaus Madsen, Jørgen Ploug Larsen m. fl.

Eftertryk uden aftale ikke tilladt.

Thisted Bogtrykkeri

ISBN 87 8513 120 2

Opfyldt barndom

Et essay af forfatteren Søren Sørensen

Motto:

— *Den gule ørken er et paradys,
når den har skuet barnets første glæder.*

St. St. Blücher, 1814.

De har fyldt min barndom op.

Hvis jeg som Sandemoses flygtning fra naboby-
en derovre på Mors ville krydse mine spor – ville
jeg næppe kunne finde dem. Det er bekendt, at
havet sletter alle spor. Det udnyttede det tyske
marineministerium under den uindskrænkede
u-bådskrig i 1917 og 1918, og den engelske forfatter
Nicholas Monsarrat brugte det som titel på en
rabalderroman i 1951. Tang Kristensen har et sted
samlet en havbohistorie op om en fisker, der havde
været ved at lægge en stenpikning omkring sit hus.

Som sagkyndige vil vide, dækker man altid
brolægning og stensætninger med et lag sand, for
at det skal fejles og regnes ned i mellemrum og
hulninger og stabilisere sten og fliser. Far talte tit
om noget, han netop kaldte stabilgrus i de år, han
arbejdede for ingeniør Bach i Thisted. En doktor
kom nu forbi lige i det fisker kastede den sidste
skovlfuld på. Som medicineren nu ikke var
brolægningssagkyndig, skulle han selvfølgelig have
afholdt sig fra at kommentere. Det gjorde han ikke
desto mindre med en bemærkning om, at æ fisker
han skjulte hans dårlige arbe' med sand.

Hvortil fiskeren siger:

»Ja, to wans, hwem sku ejesen gjøre't. Æ hå'r'et jo
ett' som æ dogter; han får æ præst til at kaste sand
på hans dårlige arbe'«.«

Min barndom har kommunen kastet, ikke bare
sand på: ler, flintknolde, murbrokker, trærodde,
asfaltopbrækninger, bygge- og renoveringsaffald af
enhver slags. Fremtidens arkæologer vil sikkert
gøre interessante fund i det.

Mit fødested, ikke lyngens brune land, men en
lille beskeden førstesal nederst for foden af Øster-
bakken, den har de revet ned. Officielt for at give
plads for en udvidelse af hovedvejen til Aalborg.
Jeg kan forstå, man vil have trafikken ind i byen.
Behøver man at have så travlt med få den ud igen?
Retfærdigvis skal siges, at jeg ikke kan huske nogen
ting fra Østerbakken nummer 3.

Beretninger har jeg hørt om den sure november-
aften, da mor lå med presseveer, de to store, min
søster og bror (teknisk set halvsøskende) var taget i
pleje, mens jordemoderen var der, og far befandt
sig på sin cykel på vej hjem gennem regnbygerne
fra byggepladsen ved Vildsundbroen. Men spore-
ne ligger under kørebanen og presses til intet af de
susende bilhjul. Ethvert nok så spagt ekko af
barnegråd overdøves af lyden, når bilerne gasser
op.

Jeg har glemt at tjekke et spor. I teglstenene
omkring den vestre hoveddør til Østre Skole stod
jeg i de ørkengule frikvarter i anden mellem og
borede kegleformede huller i med min lommekniv.

Det var naturligvis dengang den hed »æ gymnasi«.

Det ville ikke undre mig, hvis det også er blevet spartlet ud.

Min barndom er blevet dækket til og fyldt op.

Men når jeg tænker tilbage på den sidste sommer i denne barndom, så kommer det til mig, at de allerede var begyndt. Sommeren 1950 eller 1951. Da havde de taget fat på den lille vig i yderhavnen lige bag ved Det offentlige Slagtehus, hjørnet mellem andelsslagteriet og skibsbyggeriet. En dag kom man hjem fra skole (jeg kan ikke huske hvorfor jeg ikke var i sving med min byplads), og så havde de kørt adskillige læs opfyldt ud i yderhavnen og havde stjålet det første stykke strand fra mig. Det så jeg dengang som en mulighed, en udfordring. Der var nemlig byggemateriale, mursten, tagsten, og så en så godt som hel wc-kumme af hvidt porcelæn.

Straks gik jeg i gang med at opføre et orientalsk slot. Al Bagdads kalifatisk pragt og Marco Polos mongoloide stor-slåethed kunne kaldes frem ved hjælp af et par murbrokker og en revnet wc-kumme. Omarmoskeen havde en blå kupel, Sofia i Istanbul en gylden eller er det omvendt. Mit slot kronedes af en skinnende hvid nissehuekuppel med et kamelhovedformet sidetårn. I strandkanten og set mod yderhavnen blå og sølv-glitrende bølger stod det ikke tilbage for ret mange vidunderværker i den kendte verden.

Dér stod det så, og jeg begyndte at lægge det under bombardement. Jeg kunne ikke i farten finde brædestumper og især ikke gummibånd til at konstruere regulære blider og kastemaskiner som dem korsfarerne bragte med i 1100-tallet. Så jeg gav mig bare til at kaste flintknoldene med fingrene. De sidder nærmest ved hånden, som de siger på Lolland. Til gengæld måtte armen gøre det ud for en normannisk kastemaskine. Den kunne nemlig føre slyngestenene frem i store tunge buer. Derved fik de parabelbane og bistand af jordens tiltrækningskraft, jvf. tyngdelovens første paragraffer, når de stødte ind i muslimernes hvide porcelænskuppel. Men den kunne også sende skarpkantede flintesten af sted i et rasende, næsten vandret kast direkte ind på slotsmoskeens kuppel.

Ja. Jeg ødelagde bygningsværket. Det gjorde jeg. Hvad skulle jeg ellers? Alle kammeraterne var begyndt i lære. Som jeg husker det gik de i malerlære alle sammen. Det var bl.a. af hensyn til deres beskæftigelse, at der skulle ryddes til nybyggerierne. Måske stammede det fra lejlighedsblokken oppe bag ved Kastet, det der senere kom til at hedde Grønningen? At bygge op og skyde i stykker, at skabe og lade ødelægge, det er to sider af den samme tilværelse. Hinduernes store gude-skikkelser har delt opgaverne imellem sig, men visse lærde antager, at Brahma, Vishnu og Shiva blot er inkarnationer af den samme guddommelige ånd. Hos drenge og kommunale tekniske forvaltninger sker de to processer uden egentlig hensyntagen til de mere åndelige sider af problemet.

Det er lige sjovt.

Det skal siges til gunst for den kommunale tekniske afdeling i Thisted; den har ikke brugt blider og kastemaskiner til at ødelægge min barndom. De har bare begravet den under byggeaffald. Fyldt den op.

Som barn har man lov til at gå ud fra, at verden er en legeplads. I den sidste krigsvinter opførte en værnemager efter tyskernes bestilling en tankspærring hen over Strandvejen ved bogbinder Rogers hus og over til skellet mellem skibsbyggeriet og direktør Højers have. Vi jublede. De fire betonsøjler stod der, lige til at klatre op i. Den flade pyramide i toppen var stor nok til, at to drengerøve kunne få plads oven på den. Var vi tre, blev der trængsel. Så var vi nødt til at lade benene dingle ud over kanten, og så sidder man ikke så sikkert, som når træskoklamperne har godt greb i overfladen.

Midt på kørebanen dannede de to af søjlerne en port. Åbningen drejede vinkelret. Det var jo en tankspærring, men officersbiler, mælkevogne og cyklister måtte gerne komme omkring og ud på Vegendalvej. Men fra fortov til midten lå der store stykker jernlegetøj, man vist nok kalder spanske ryttere; tre eller fire, det husker jeg ikke så nøje, store jernbjælker i vinkler, og de er så vreden op i en slags tredimensionalt X. Størst mulig spærring med mindst muligt materialeforbrug.

De nåede aldrig at spærre for nogen kampvog-

ne. Men de var Thistedes første klatreskulpturer. En gang klatre-sidst fra vejkant til vejkant hen over tankspærringen kunne der godt gå en formiddag med.

Vi tiljublede tankspærringen. Som barn har man lov til at gå ud fra, at verden er en legeplads. Og ingen fandt på at fordrive os fra tankspærringen. Ellers var det meget ofte sådan, at nogen nævenyttig voksen jagede os væk. Enten var det farligt, eller også kunne de ikke tåle vores hujen og andre legelyde, eller også ville de bare ikke have det. Vi måtte ikke lege på tagene af Koopmans Slagteri. Christensen (fra Krog & Christensen) var helt hysterisk med, at vi ikke måtte springe rundt efter hinanden oven på hans lager af træstammer. Ud til vejen havde han altid liggende et vældigt areal af egestammer, lidt lærk og elm har der vel også været. De var nydeligt stablet i trekanter som hustage eller bjergkæder.

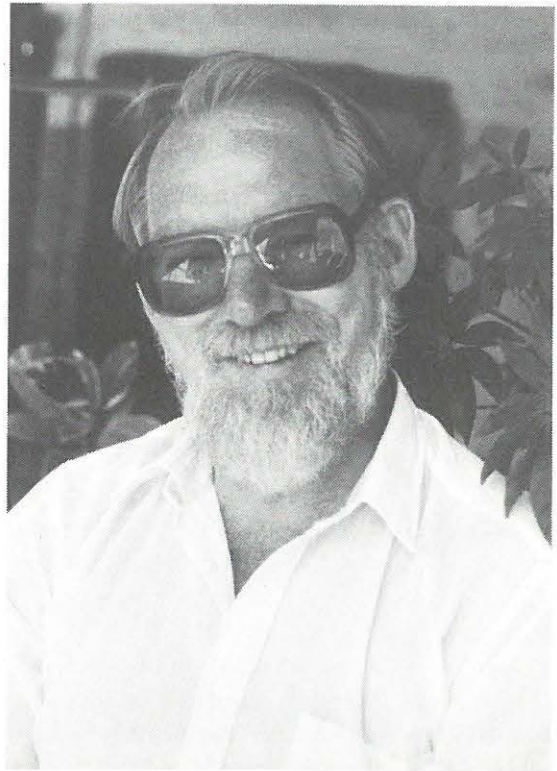
Når vi skulle ud på den grønne mole, skulle vi altid snige os forbi smedjen. Der kunne vel ikke ske noget ved det? Når det blæste for stærk til, at vi kunne gå, ja, så løb vi da bare fra telefonpæl til telefonpæl. Selv om blæsten gjorde sit bedste for at mase én ud i Limfjorden østen om moleryggen og for at tage vejret fra én, ja, så skete der ingenting, bare man løb hurtigt nok og fik grebet fat om telefonpælene, så man i læ af det rå træ kunne få vejret igen.

Men det måtte vi heller ikke.

Det hed sig også, at vi ikke måtte klatre i netmasternes jernkryds. Selvfølgelig gnavede de i fødderne, fordi krydsene var så smalle og derfor virkede skarpere end de egentlig var. Og rigtig nok blev de også hurtigt så snævre at det var svært af få træskosnuderne ind. Men en og anden gang er man da kommet godt op og har kunnet få et glimt af Mors og Limfjorden hen over tagene på Det offentlige Slagtehus. Den svimlende fornemmelse af bjergbestigning, ja, flyvning mellem de drivende skyer, gav imidlertid valuta for pengene.

Men når nu de voksne havde indrettet hele verden som en legeplads?

Om det så var de godsvogne, DSB efterlod på skinnelegemet op til Thisted Andelsslakteri. Havde

Søren Sørensen, forfatter, født på Østerbakken som søn af vaskekone Elsa S. og arbejdsmand Gunnar Karl »Singer«-Sørensen. Skolegang hos overlærer H. P. Nielsen overlærer Marius Jørgensen 1944-53. Læruddannet, virksom i folkeskolen som lærer, skoleinspektør og undervisningsinspektør i undervisningsministeriet. Siden 1985 free-lance som forsker (historie), forfatter, foredragsholder og billedkunstner. Blandt de historiske værker findes »Nordens historie - en folkebog« 1987, »Kekkonen - en politisk biografi« 1988, »Dansk alliancepolitik« 1989 og »Finlands vinterkrig 1939-40« fra 1990 foruden lærebøger og undervisningsvejledninger i historie, artikler m.v. i antologier og tidsskrifter. Under udgivelse har han værket om »Øerne i Østersøen« som kommer på dansk, svensk og estisk i 1992. Desuden har han offentliggjort en række essays og kronikker om samfundsforhold. På det skønlitterære område er det foreløbigt blevet til tre skuespil og (radio)romanen »Himmelsmeden« 1988. Han har desuden oversat fra finsk og estisk. Malerier og tegninger har han udstillet i Danmark, Finland, på Åland og i Sverige på museer, gallerier og institutioner. Søren Sørensen har siden skoletiden på Thisted Gymnasium været engageret i organisationsarbejde, siden 1974 stærkest i Foreningen Norden, hvor han nu er formand for Københavns Amt og medlem af foreningens skolenævn.

statsbaneingeniørerne ikke udstyret mange af dem med et drengestort førerhus oppe i forenden, med et håndtag der kunne drejes, en trappe op til og et vindue man kunne kigge ud ad? Hvordan skulle man vide, at det ikke var en venlig hilsen fra vognfabrikken, til drenge der gerne ville lege at de førte diligencen ud i det vilde vesten eller førte store vogntog ad den transsibiriske jernbane? Selvfølgelig fik man snadderet fra bremsestangen på sig her og der og alle vegne. Men ingen kan vel lege uden at blive beskidt?

Bremser var det selvfølgelig, de der håndsving. Det er da også lykkedes en gang imellem at bringe tomme godsvogne til at køre nogle få meter. Det skete der jo sjældent noget ved. Har man ødelagt en sæk ved en og anden lejlighed, så er sagen henlagt på grund af forældelse. Når man ikke har dårlig samvittighed, så har det nok ikke været i noget større omfang.

Bagefter forstår man jo nok, hvorfor vi var jaget vildt året om. Begrebet »de fredløse« som wild west-filmene søndag eftermiddag på de to forreste rækker i Palæ eller Royal gjorde os bekendt med som ord, det kendte vi som fænomen fra virkeligheden. Vi havde let ved at identificere os med de fredløse, også Erroll Flynn som Robin Hood (Råbbin Hut). Inderst inde vidste vi jo godt, at vi var de ædle, uretfærdigt forfulgte. Når det kom til stykket, burde verden og de voksne føle, hvilken enorm gæld de stod i til os. Ikke bare fordrev vi store bander af usynlige tyveknægte, mordere og ransmænd. Vi stenede også rotter i vandkanten ved slagteriet.

Af og til fjernede vi endda noget, folk havde smidt til side og som åbenlyst måtte ligge dem i vejen. Det var sådan genbrugssystemet blev opfundet.

*

Barndommens verden var *verden*. Thisted var i de år *verden*. Ganske bogstaveligt. Vandrede vi ud og så til bedstefars have vesten for dyrskuepladsen, lå Amerika der. Det var et stort ørkenområde af en grusbelagt gårdsplads, nogle meget høje huse og fåmælte mennesker. Det var et hønseri. Til gengæld lå Sibirien ude ad Fårtoftvej. Og vi skulle

ikke grave ret langt ned i gruset foran Det offentlige Slagtehus eller skibsbyggeriet, før en eller anden voksen kom og spurgte, om vi skulle ned til kineserne? Alle var overbeviste om, at Kina lå stort set lige på den anden side af jordoverfladen under Thisted by. Og himmelrummet var jo til at få øje på oven over. Så vi var omgivet af hele verden. Dengang var Afrika lige som uden for horisonten. Det lå på den anden side af Mors, og derovertil var der langt nok. Som Thisted-dreng får man et særpræget forhold til folk derovre fra. Jeg har truffet enkelte morsingboer, en malersvend der hed Mik, og Frode Jakobsen har jeg vekslet håndtryk med ved et norsk arrangement på Schæffergården og ved en eller anden historikerkonference.

Men min farbror Christian (han var ikke min farbror rigtigt; hans bror var far til mine to ældre søskende, men når de kaldte ham farbror, hvem var så jeg, at jeg skulle forkaste familieskabet, så meget mere som han var den eneste farbror der havde fysisk eksistens for mig indtil langt senere?), altså Christian, han var vores mælkeemand, og når han kom ind i vores køkken med to potter sød og en halv kærne, så purrede han i mit hår med de bare fingre ud af den strikkede, fingerløse vante og sagde: »Nå, din morsingbo«!

Jeg anede ikke hvad han mente. Den dag i dag har jeg ingen anelse om, hvorfor farbror Christian anså mig for at være indvandrer. Så jeg protesterede pligtskyldigst, afleverede en verbal note dag efter dag. Jeg var aldeles ingen morsingbo. For så vidt havde han naturligvis ret. Noget rigtigt »menneske« er man vel ikke i en alder af tre, fire eller fem. Også på et eller andet tidspunkt traf jeg dels beretningen om fiskeren derude på Limfjordens is, der i tågen så en skikkelse og frygtede det værste, hvorfor han spurgte: »Er'et en minnesk«? og fik det forbløffende svar: »Næi, de'en morsingbo«!; dels fordybede jeg mig senere i morsingboen Aksel Sandemoses forfatterskab, der naturligvis handler om en flygtning, der krydser sit spor.

Men hvem er ikke sådan en? Som voksen altså. Som fire-årig flygter man ikke, og man har ikke afsat sig nogen spor man kan krydse. Da er det bare lige frem efter næsen.

Fra venstre ejendommene Strandgade 15, Østerbakken 1 og 3. Husene blev revet ned i 1963. Fra Lokalhistorisk Arkiv, J. P. Jacobsens Plads, Thisted.

Men det her med verden.

Naturligvis kunne man have ærinde i Amerika. Som sagt, mest når man skulle drikke eftermiddagskaffe med bedstefar i hans kolonihave. Eller hjælpe ham af med nogen stikkelsbær eller rabarber, vel sagtens. Ret beset, hvad skulle man i Amerika? For slet ikke at tale om det trøstesløse Sibirien langt derude østpå?

Verden var jo her. Langs den akse som selve Strandvejen udgjorde lå der jo det hele. Og nummer 51, som vi boede i, lå bogstaveligt midt i det hele. Midtens rige, verdens navle, der havde jeg rod, derfra min verden gik. Om Østerbakken nummer 3 har jeg som sagt ingen erindringer. Vi må være flyttet derfra, inden jeg var fyldt et år. Fra slagteriets udsalg i vest til tremmestakittet på østsiden af Koopmans Slagteri, så langt strakte sig heimsin kringla, Midgård, menneskenes bolig, den civiliserede verden. Allerede færdene til købmand

Dige på hjørnet af Strandgade og Østergade var en ekspedition. For mig var det en herkulisk nedstigning til dødsriget. Ikke på grund af købmanden, der vist nok var elskværdigheden selv, eller hans muntre kommis'er, hvoraf en var min tropsfører i FDF og især betød en masse for min store bror, og en anden engang for mine øjne fangede en fis inde i butikken og fik den til at brænde. Men på grund af helvedshunden, dødsrigets glubske vogter, lodsformand Mikkelsens samojedespids, der vist nok hed »Spids« (hvad der i min barnlige sprogbrug afstumpedes til »Pis« med en diskret antydning af hvad jeg mente om kræet); den havde nemlig for vane når lodsformanden var på søen at lægge sig på tværs af fortovet. Det gjorde det umuligt at følge de voksnes velmente råd om at gå uden om Kerberussen. For så måtte man jo træde ud på kørebanen, og det måtte man jo netop ikke. I min barndom færdedes hundene i ansigtshøjde.

Men det er naturligvis bagefter godt at have oplevet Spids. Man ved præcis, hvad de mytologiske helte har måttet stå igennem.

Andelsslakteriet var heller ikke et ganske behageligt sted; udsalget tænker jeg på. De unge piger var søde og smilede altid. Undtagen når en af dem havde været for nær ved pålægsmaskinens hvinden-de blad og havde lagt et stykke fingerflæsk med i lægget til kunden og nu gik med gazebind, halvt gennemblødt, om fingeren, og smilet var blevet lidt sygt. Det var udsalgets kusk. Engang havde han været syg. Far havde fået et par dages arbejde ved slagteriet. Jeg havde fået lov til at følge med på vognen, når far kørte rundt med kødpakkerne til godsbanen, rutebilerne, slagteudsalgene. Jeg husker ikke længere så nøje, hvor turene gik. Men en morgen gik far ind i bagbutikken, og muntert begyndte jeg at klatre op på hestevognen for at være klar til dagens runde.

Da fik jeg et rap med kuskens pisk.

Jeg vrælede ikke. Jeg blev forbløffet. Jeg hoppede bare ned på jorden og sad og suttede på håndryggen, dér hvor snerten havde ramt. Siden kom far ud og viste det der lettere forvirrede ansigtsudtryk op han altid havde, når han blev skuffet. Kusken var blevet rask og var mødt op for at passe sit arbejde. Så vi måtte gå med uforrettet sag. Bortset altså fra, at jeg var blevet pisket. Hesten husker jeg ikke noget om. Men fladvognen, det splintrende træ i vognbunden og i rammelægten omkring dens bræddefarvede rektangel. Lugten af træ, hest, blod og pøsekrydderier, det brune papir om pakkerne med dets bitre lugt.

Ellers var hele den vestre ende af andelsslakteriet en død, lukket, ukendt verdensdel; røde lave mure, sorte tagflader, lukket land. Der kom lyde ud derindefra, når der blev arbejdet, en rumlende, skramlende, raslende dunken af et transportbånd. Men de var drengefjendske i den ende af verden.

Først i den østre gård åbnede andels'en sig lidt. Det var min barndoms Spanien. Her har jeg oplevet tyrenes løb, et thylandsk Pamplona vildere end det Hemingway skildrede i »Og solen går sin gang«. Men jeg genkender det først nu; da jeg læste Hemingway i min grønne ungdom, så jeg det ikke.

Men det var her kvægdriverne kom trækkende med de enorme kødbjerge, der bar en halv hessiansæk for øjnene, havde en ring i næsen, en jernkæde og en kort jernstang ved næsen og to eller tre mand med reb rundt omkring tyrene. Her havde disse kvægdrivere deres hyr med dyrene, når de blev opskræmte og olme. Og da priser man sig lykkelig for plankeværker at sidde på, som tyreløberne og manegens fodfolk for barrieren i arenaerne sønden for Pyrenæerne.

*

Kreaturslagteriet vendte lige ud til den åbne gård. Døren var aldrig lukket. Her færdedes matadoren. Den thylandske matador anvendte aldrig sværd, sabel eller kårde som sin spanske kollega. Matadoren på Thisted Andelsslakteri brugte en pistol eller hammer og mejsel. To mand holdt dyret oppe med førerrebene, matadoren dansede hen foran den krusede pande og hornene, og satte skydevåbnet eller det lille skudrør for panden af det, og trykkede på aftrækkeren, henholdsvis gav et lille kort slag med en hammer. Puf, sagde det, og kødbjerget gik i skred.

Hvorfor smilede man tilfreds? Hvorfor blev man fyldt af en følelse af, at livet og solsystemet gik godt, at der var retfærdighed til i denne verden? Vi applauderede aldrig. Men vi smilede.

Endnu når slagteren med kniv, trækølle og kiler trykkede det enorme skind fra det rød-og-hvidgult skinnende kødbjerg, blev man fastholdt i selve den sanselige, så at sige æstetiske oplevelse.

Det var noget andet at stå og se på, at folkene henne på Koopmans hængte grisene skrigende og hylende op i krogene og derefter åbnede deres halspulsårer. Der var industri, effektivitet og travlhed over det dampende, hujende, kæmpende og blødende transportbånd derude østpå. Tyrefægtningen i andelens gård havde en ophøjethed, en værdighed der yderst beror på at et stykke hornkvæg, yverbærende eller udstyret med sorte kaffeposer mellem bagbenene, er en match for et mandfolk. Det giver mening.

Jeg har altid set de store maleres brug af okseslagtingen med største sympati, Rembrandts,

Dette billede fra Strandvejen i Thisted er taget for få år siden af forfatteren, Søren Sørensen. Det høje hus midt i billedet er nr. 51, hvortil familien flyttede fra Østerbakken.

de franske fauvisters, Krøyer og Willumsen. Vi forstår hinanden. Men hvem fanden kunne hitte på at forsøge at male et svineslagteri?

Fra østsiden af andelens gårdsplads med den store betonstøbte kumme til ubrugelige indvolde, som Jep Lurt ude fra Fårtoft kom og afhentede til at sprede som gødning ud over de stenede marker ned til stranden derude, og til østmuren på Det offentlige Slagtehus kom der igen et stykke nomans-land, terra incognita, det ukendte og aldrig udforskede. Det nærmeste jeg kom det var et eller to besøg på førstesalen hos opsynsmandens familie. Han fordrev os allerede når vi nærmede os grænseovergangene. Eller der foregik aldrig noget, fandtes bare flisehaller og låste skydeporte. Jeg ved det ikke. Det var et sted *man* ikke kom.

Til gengæld var plankeporten, kørevejen, den lille åbne plads og skibsbyggeriets stang- og listelager det nærmeste, vi i min tid kom en

paradisisk idyl. Alt hvad der hedder jungler, urskove og tropisk frodige uigennemtrængeligheder i øvrigt virker bekendt, fordi jeg har færdedes her. Her var der også altid fred. Derfor kunne de første eksperimenter med det andet køn, eller med kønslige mysterier i almindelighed, finde en idyllisk have her. Der kom aldrig nogen.

Jeg kan godt huske, at jeg har gået rundt derovre, mens far havde en dags eller et par dages arbejde med at grave et eller andet hul i en eller anden anledning for skibsbyggerne. Tydeligst husker jeg, at jeg delte af snusdåsen med far. Ens oprigtigste forbløffelse ved at komme hjem fra skole en eftermiddag og finde plankeporten opbrudt og friske vognspor gennem det overdådigt voksende græs, bynkerne og skedeknæene, som når ubudne gæster, ind- og påtrængende mennesker har efterladt sig spor på ens private område; den følelse kan fremdeles fylde mig fyre år efter.

Men ellers var her fred.

Og idyl som sagt. Skibsbyggerne havde stillet overdelen til en kahyt på højkant bag det grå bådehus. Det kunne indgå i mange egenskaber i mange lege. Den otteårige unge dame, der lod mig otteårige nyde sin gunst, som der står i victorianske romaner, skal mindes i al diskretion, men hun havde altså udvalgt sig kahytsoverbygningen til brudeseng.

Eller hvad vi nu skal kalde det.

Idyllen bag den malede port og de høje mure blev understreget af den fredfyldte lille vig af yderhavnen her i krogen mellem den stenlagte vandkant langs andelsslagteriet og den lave, stenede strandbred ved skibsbyggeriet. Og det idylliske blev ikke på mindste måde forstyrret af udløbet fra Det offentlige Slagtehus. Som sagt var aktiviteten dér begrænset, og som følge heraf var det altså kun en gang imellem, at der kom en strøm af slagtedyrs legemsvæsker, blod og forbrændingsprodukter, skyllevand, opslemmet savsmuld fra flisegulvet under slagtebommene, små frasorterede stumper organisk materiale – tarmender, skindlapper og den slags. Vi fangede ubekymret fjordrejer dér.

Ål var der til gengæld ikke. Dem skulle man ud på den grønne mole for at få en krog i. Dér, med ryggen til skibssmedjen, var slagteriets kloak nemlig ført ud i fjorden. Og da der alle hverdage var aktiviteter på denne virksomhed, og særligt slagtedes der tirsdag og fredag, så var det særligt godt at lægge sin ålekrog ud her. Naturligvis bed også ulkene på. De blev som regel smidt ud igen. Det kan ikke afvises at en og anden ulk tredje eller fjerde gang den havde bidt på, fik en jernkrampet træskohæl i den lave pande der lyste af grøn dumhed og dumpgrådighed. Af og til var der også ålekvabber. Smag og behag er forskellig; jeg tror nok jeg foretrak ålekvabber.

Den helt store delikatesse i fiskeretning var dog den tågede februar dags pandefuld af brislinger. Jeg går ud fra det var noget vi fik, hvis far havde været nede og hjælpe Gammel Iver eller Asbjørn med at losse kutteren.

Men mine kammerater, de sad og gloede på

deres dannebrogfarvede korkprop, »flyden« de kaldte den, i endeløse timer i gråvej, men fint i læ for vestlige vinde oppe under muren ind til skibsbyggeriet. Selv fiskede jeg aldrig. Men der var så god tid til at snakke, når man sådan sad dér. Ole havde særligt meget for med at fiske. Flere gange havde han en allikeunge han var i gang med at tæmme. Og en sensommer husker jeg han var meget optaget af at fange måger på den store betonstøbte strandbrink bag ved Koopmans. Metoden var den samme som når han sad og fiskede ål: en god bid madding af en slags på en krog, en lang stump kattegut og så bambusstangen. Han fangede også måger et par gange. Men når han skulle vriste krogen ud af næbbet på dem, så baskede deres ret store vingepar så meget, at han ikke var i stand til at holde dem.

Så var det prøvet.

*

Det var netop på disse vældige skråninger af glat beton ned mod den smalle strandbred med en tæt belægning af store vandreblokke som istidens bræer havde efterladt her, at min barndoms verden fandt sin ende – i geografisk forstand. Hele strækket fra skibsbyggeriets mur mod østre mole og ud til, hvor strøget begyndte og beboerne på Johnsens Allé havde deres småjoller liggende trukket op.

Særligt tiltrak stranden neden for direktør Højers have sig opmærksomhed. Her var vandet roligt nok til, at der kunne lægge sig sand, og så var der en to meter bred og ti-tolv meter lang sandkasse lige ud til vandet. Som sagt: verden er indrettet som en legeplads for børn (eller skulle jeg sige drenge)? Det var en verden uden piger; det var nogen man mødte efter aftensmaden til en sangleg på kørebanen (eller bag Det offentlige Slagtehus i private ærinder). Ellers sad de bare i klassen oppe i Østre Skole og beherskede hele feltet. Dengang har man sikkert set det som en rimelig rollefordeling: pigerne havde al magten i skolen, til gengæld beherskede vi verden). Det er utallige ingeniørarbejder tidevandet og bølgeskvulpet har taget sig af, efter at Allan og Ole og jeg er gået hjem til

Strandvejen 31, 33, 35, 37, 39 med flere ca. 1970. Fra Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune, J. P. Jacobsens Plads.

aftensmad eller nattero. Engang, en sen augustaften har det vel været, i dette her blårøde tussmørke der hører den tid til, lige inden jollerne fra Johnsens Allé kommer på vandet med åleblussene i forstavnen, at luften med ét slag var tyk af tingester, der først var uidentificerede flyvende objekter og for den sags skyld kunne have været hvad som helst, hvis ikke vi havde givet os til at fange ufo'erne i hænderne, holde dem op for øjnene og konstatere at det var en slags dyr. Skarnbasser, sådan kaldt vi dem.

Det var også her Højers havde sankthansbål, og i hvert fald én gang var mor og jeg med til det. Og så blev det kold, piskende regn og skuffelse. Men det er jo ikke noget nyt.

Når Limfjorden lagde til med is, var denne kunstige vig mellem molen og brinken et spændende sted. Istidens vandreblokke lå spredt over store dele af den lavvandede bugt. Når isen fik vand-

mængden til at trække sig sammen, så brød de rundede sten isflagen og stod som et blomsterskud midt i bladvøb af strittende isflager. På selve stenen lå der bare lige som et forstøvet lag af iskrystaller. Det var alle tiders at få Ole eller Allan til at skubbe kælken op i god fart, køre op over en af disse stenknopper og efter et hop fortsætte på den glatte is, så langt farten tillod det. At køre på vulkaner, kaldte vi det. Måske var det et ekko af et omkvæd de spillede om og om igen i radioen.

Men når isen eller stormen havde drevet vandet ud af Thisted Bredning, så blev hele vigen tørlagt. Det var en gysende oplevelse, næsten af de dimensioner Moses og israelitterne må have følt i billedbiblen, da de spadserede over den tørlagte havbund i Det røde Hav. I hvert fald er jeg sikker på at det var her i molevigen at jeg blev opmærksom på tiden, tiden som en dimension af tilværelsen, foranderligheden. Det er klart at man

Da Thisted Skibsværft var nedlag, overtog kommunen arealet med henblik på udvidelse af andelsslagteriet. Foto fra 1981, Lokalhistorisk Arkiv.

kunne huske tider, da man endnu ikke kunne se over bordet uden at klavre op eller blive løftet, overgangen fra at blive holdt frem over potte eller latrinspand, og til at man selv kunne nå op over kanten på kummen. Men det var en selv. Det var ikke verden. Den forblev jo netop som den altid havde været, hvis vi bare måler med det indendørs, det omkring huset, civilisationen. De trappetrin der en gang krævede benet løftet til navlehøjde, det blev liggende som det var, til man tog to eller tre ad gangen for nemheds skyld. Tilværelsen i kakkellovnsvarmen på linoleums tæppet under spisebordets og de fem eller seks daglige stoles ranke brune træstammer der strakte sig i vejret højt over ens hoved, den fortsatte som den var, da bordet forvandlede til underlag for ens hverdag, det grundlag hvorpå man løste hjemmeregning og indskrev genfortællinger, tegnede stakkevis af politikerportrætter eller spillede femhundrede, tremandswhist eller canasta. Far fik aldrig lært mig at

spille l'hombre. Men civilisationen var bestandig den samme ramme omkring et bestandigt skiftende jeg.

Molevigen derimod forandrede sig. I hvert fald fra dag til dag. Men faktisk har jeg også stået og set verden forandre sig for mine øjne. Det blev aldrig banalt at bølgeslaget tog til eller stilnede af, at vandet forandrede farve, gennemskinnelighed, ja karakter fra time til time, fra minut til minut, gradvist eller pludseligt. Det kunne være hvidgrønt og mørkne mere og mere over og antage karakter af fiskebutikkens fliser, den grågrønne farve under og et lille lag af glas over. Det kunne være blå som en stang farvekriddt og det kunne tynde ud og blive, nå ja, vandfarvet, blegt. Undertiden viste det sig som frækt og frådende syreflaskeindhold, til andre tider tonede det over i lampeoliens veghed. Det var altid anderledes.

Himlen, selvfølgelig. Vandrende skygger af skyer hen over selve strandbredden. Somme tider

Aage Pedersen tog dette billede i 1948. Til venstre andelsslagteriet. Den høje skorsten i midten står ved Koopmanns Slagteri. Til højre skibsbyggeriet. Lokalhistorisk Arkiv.

så nær på, at man fulgte skyggens flugt hen over ens fingre beskæftiget med porcelænsmuslingeskal-ler eller hjertemuslinger, op over håndleddet og underarmen, nu passerer det albueleddet, nu når det skjorteærmets kant, nu dækker det hovedet. Og væk. Oh, at rende efter den flygtende skygge over sandet!

Det er sikkert løgn. Men i erindringer er ingen himmel som den over Thisted Bredning. Herren – og far som var med til at bygge den – være lovet for Vildsundbroen. Den var vores ur. Når solens stråler fik brobuerne dernede til at stå frem i hele deres sølvlysende pragt, så var det tid til at finde hjem.

Stranden forandrede form. Meget sand, næsten ingen sand, lavvande, højvande, vand op til stensætning og betonkant, bar land 50 meter ud i fjorden.

Årstiderne. Morgen, middag og aften. Solen brød som torden frem bag Kinabugtens kaj? Nej, ikke Kiplings Kinabugt i Mandalay, men molerfabrikkens silhuet ovre ved Skarrehage og Feggesund, dér brød solen igennem. Når den forsvandt bag træerne på den gamle kirkegård og fik det hvide kirketårn og det grå blytag på det til at stå Jens Søndergård-blå mod den lysende aftenhimmel, så var det lige da at strygermusikken skulle til at bryde igennem. Vi hørte ingen filmorkestre. Vi

mærkede et køligt gus, fordi hele stranden nu var kommen til at ligge i skygge.

Alt det gik J. P. Jacobsen glip af. Men brinken bag Krogs have op til Rosenlundsgade og ØBs baner, den skriver han op ad stolper og ned ad vægge om i »Niels Lyhne«. Jeg har været der, så jeg har besøgt stenalderen. Der var ikke haver der. Det lå for stejlt til at kunne dyrkes. Så den lå vild hen, som den for 7000 år siden steg op af Litorinahavet, hvis det var dengang. Den og så udsigten oppe fra lejlighederne på anden sal i nummer 51.

Den har de ikke fyldt op med byggeaffald, udsigten. Ikke endnu. Heller ikke med affaldsbyggeri. Men ellers er hele min barndom borte. Af Koopmans har de ikke levnet sten på sten, af skibsbyggeriet ikke en brædestump, og af molevigen ikke så stor en hulning at der kan blive til vandpyt, uden når det har regnet længe. Stranden er dynget til under lermasserne, fjorden er skubbet længere bort fra menneskenes børn. Det har sikkert tjent et eller andet formål. Et sted har de jo skullet gøre af det hus jeg blev født på førstesalen af.

Men nattehimlen, den har de ikke rørt. Og det var netop et sted midt på Strandvejen ikke langt fra verdens vestlige udkant, min barndoms verdens vestbred, at jeg en juleaftensdag, sent på eftermiddagen, så juleaftens stjernehimmel første gang så virkeligt at det brændte sig fast i min erindring. Jeg gik og holdt min hånd inde i fars. Vi havde været omme i Lillegade hos bedstefar og bestemor (Singer-Sørensens, symaskiner, salg og reparation, sytilbehør, trikotage) og ønsket glædelig jul. Vekslet julegaver, antager jeg, også. Den eftermiddag gik det op for mig hvad de tre vise mænd fra Østerland drog i verden ud på stand for. Stjernerne alene kunne være anledning nok til at tage afsted.

En anden gang var det blevet nogle jul senere. Også denne gang havde jeg selskab; nu var det en fætter. Svend hedder han og sang som en engel (i kantor Fredskilds drengekor i den store kirke). Det var ligesådan en klar, stjernestrålende sen december, og vi to fætre var på vej fra mit hjem på Strandvejen til hans ude på Fårtoftsvej. De var fire søskende, så min faster og onkel var berettiget til en lejlighed for børnerige familier. Vi kendte naturligvis hver anden af familierne derude. Men altså gik vi ud for kommunens plads på Vegendalsvej, vel nærmest midt imellem Johnsens Allé og Spangbergsvej. Svend gik og sang i den stille aften, lige så højt han kunne, og han kunne højt. Det var én af dem de altid spillede til ønskekoncerten i de år, og pludselig, som under indtryk af julefreden, det blå fredsmærke om os, den barnelige velfornøjethed, brød Svend af, greb mig i armen, stirrede på mig, så det hvide i hans øjne gnistrede gennem natten, og sagde af sin sjæls dybeste forbavselse og rystet i solidaritet med en lidende menneskehed:

»Warszawa bløder endnu!«

Jeg havde ikke noget svar. Det havde han jo lige sunget. Englekoret fandt ikke vej til Vegendal med budskabet om fred på jorden I mennesker, der har hans velbehag. Denne gang brugte de en drengs stemme. Men budskabet var det samme.

Det var nok den aften, det var sidste gang jeg havde barnejul. Og ikke mange år efter flyttede vi fra Strandvejen. Til en anden ende af landet. Jeg har kun været på Strandvejen og i barndomsårenes verden få gange siden. I virkeligheden. »Virkeligheden«. Det er ikke det afgørende. Det afgørende var årene fra lige før den tyske besættelse og til Koreakrigens ophør.

Det er de år man kan risikere at blive forfatter af.

Det blev alligevel en god juleaften i »Elmelund«

Af Håkan Rysgaard

Når jeg tænker tilbage på min barndoms jul, er der nok én, der særlig dukker frem. Jeg tror det var 1924.

Juleaftensdag begyndte med dejligt solskin og let frost, og vi børn glædede os, det kunne jo være at vi fik sne. Forventningerne blev så småt indfriet, da vi nåede middag og sneen begyndte ganske langsomt med små fnug at drysse ned. Da vi havde spist frokost, hvortil der selvfølgelig hørte kogt hvidtøl og nybagt franskrød, som var traditionen i mit hjem, var julen ved at holde sit indtog.

Så var det næste store spørgsmål – hvad fik vi i julegave? Det var sædvanligvis omgivet af stor hemmelighed, men mine to søstre, Elly og Eva, skulle have nye kjoler og havde derfor været hos syersken for at tage mål, og derfor vidste de jo, hvad deres gaver var.

Efter frokost skulle pigerne hente deres kjoler hos syersken og nogle varer i Brugsen i Ydby, hvortil der var ca. 2 km. Jeg husker endnu søster Evas øjne stråle, da jeg ved mors side stod på gårdspladsen og vinkede farvel, da de løb ud på vejen. Eva må vel have været 7 år og jeg kan endnu høre hende råbe: »Mor, nu får vi alligevel julesne«. Så forsvandt de glade og forventningsfulde til Ydby.

Håkan Rysgaard, født 28. juli 1919 i Elmelund i Ydby. Deltog i arbejdet på gården. Tjente på gårde. I lære i Hurup Brugsforening 1935. Købmand i Tambohus fra 1947. Købte Tambohus Kro 1952. Blev 1967 udnævnt til skatterådsformand for Hassing-Refs Herreds Skattekrede.

Bagest fra højre min far, afdøde sognerådsformand og forsøgsleder J. M. Christensen, Ydby, min lillebror, ingeniør Ivar Lykke Christensen, Århus, min mor og min søster Anna. Forrest min søster Elly, Eva, Henning og mig selv til sidst. Billedet er fra 1924-25.

Tiden gik, og sneen og blæsten tog til med det resultat, at mor blev urolig. Hun ringede til Brugsen og spurgte, om pigerne var gået hjem, men det var de ikke, så hun bad om at sende dem hjem straks. Uddeleren i Brugsen var en god ven af mine forældre, og han tilbød at følge dem lidt på vej, men så skulle mor sende dem én i møde. Min bror Henning, der var 11 år, blev så sendt af sted for at hjælpe dem med at bære de forskellige pakker hjem.

Blæsten tog til i styrke og blev til storm, og jeg husker mor sagde til far: »Du skulle nok selv have gået dem i møde, det fyger slemt nu.«

Efter en tid ringede telefonen. Det var Møller, jordemoderens mand, der var reservepostbud og netop var vendt hjem efter at have delt aftenavisen rundt. På vejen hjem havde han observeret pigerne, der lå i snedriverne med deres endnu ikke mistede pakker. Møller tog dem med hjem og ringede nu til mor og fortalte, hvor slemt vejret var.

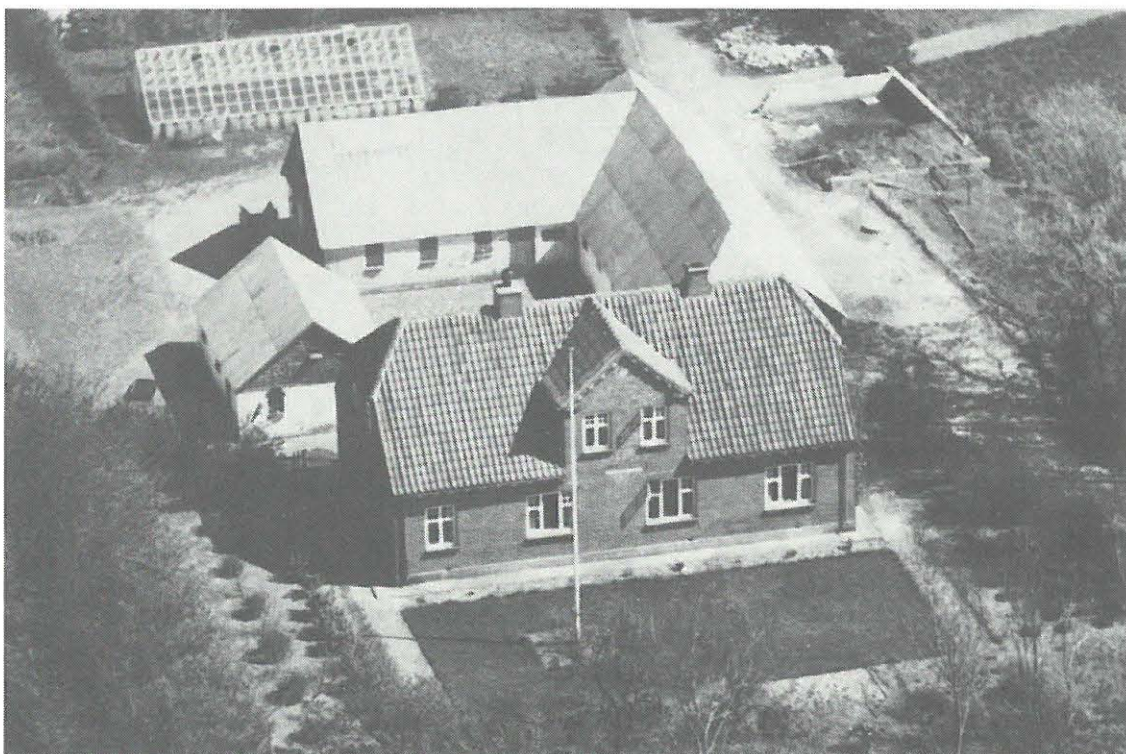

Fra venstre min søster Anna, Henning, Eva, Cora, far og foran ham Martin og mor med Jørgen foran. Dernæst Ivar og sidst mig selv. Fra ca. 1932.

Det kunne vi ikke rigtig mærke, da vi lå i læ ved skoven.

Far begav sig så afsted for at hente børnene hjem, men det var jo kun pigerne, som Møller havde fundet. Min bror Henning var endnu ikke fundet. Han fortalte senere at han på et tidspunkt ikke vidste, hvor han var. Han var tumlet om i en snedrive, hvorefter han satte sig ganske stille ned, for nu var han rigtig bange. Pludselig stod en af julesalmerne klar for ham, og han bad:

*Julen har englelyd,
vi med fryd
os barnlig på Gud Fader forlader
vi var i nød så længe,
dog hørte han vor bøn
han ved, hvortil vi trænge,
Vor Frelser blev Guds søn.
Thi vil vi alle sjunge
med hjerte og med tunge
Et ære være Gud for sit julebud*

Elmelund i Ydby – Håkan Rysgaards fødehjem.

Det syntes han hjalp. Han rejste sig op og følte straks en mur, som han stod op ad. Efter at have orienteret sig, fandt han frem til døren, der førte ind i huset, som han befandt sig ved. Det viste sig at være Møllers hus, hvor også hans to søstre befandt sig, så det havde hjulpet at bede og forlade sig på Gud.

Kort tid efter nåede far frem, og man begav sig igen ud i sneen for at komme hjem. Møller insisterede på, at far ikke skulle begive sig alene ud

med 3 børn i dette forfærdelige vejr, så han fulgte med hele vejen hjem.

Jeg kan se far endnu med istapperne hængende i skægget, så hård var frosten. Godt var det, at Møller havde rygvind, da han skulle hjem igen.

Det blev en god juleaften i »Elmelund«, og det er helt sikkert, at hele familien sendte en inderlig tak til Gud, både for Frelseren, som var født, men også for hjælp i nødens stund, så vi kunne ønske hinanden en rigtig glædelig jul.

Tiden er alles herre

Indendørs-ure i danske kirker

Af Jens Kongsted Lampe

Overskriften hentyder til mottoet for Londons urmagerlav af 1671. For at minde os om dette anskaffede kirkerne allerede i middelalderen timeglas og tårnure. Ribe Domkirkes tårnur fra 1401 er det ældste tårnur i hele Norden, og i de følgende århundreder fik mange købstadkirker og større landsbykirker lignende tårnure, så folk, der ikke havde råd til selv at købe ure, kunne følge døgnets timeslag synligt og i mange tilfælde også hørligt.

Men indendørs ure i kirkerne er ret sjældne, antagelig fordi man mente, det kunne aflede opmærksomheden og forstyrre andagten. De fleste thyboer ved, at der i hvert fald er én undtagelse, nemlig Anders Christensen Heedes flotte og fire meter høje standur i Vester Vandet Kirke. Dette ur blev opsat 1754 og blev bekostet af ni skipper og skudeejere i sognet, som drev stor handel på Norges Sørlandskyst. Det er absolut en seværdighed og tilmed ligger kirken omgivet af en usædvanlig smuk natur. På standurets urskive ser man et tomastet skib og på urkassen et lignende med navnet »Concordia« (Samdrægtighed), under hvilket der står:

»Giv lykke i tid, når klokken slå, at skibet må glide og lykkelig gå.«

Giverne var bosat i Klitmøller, som først fik egen kirke i 1872.

*

Over indgangen til landemodesalen i Århus Domkirke hænger et stilfuldt ur, skænket af den sidste

katolske biskop i Århus, Ove Bille (biskop 1520-36). Urets skive er en kvadratisk træplade med 24 taltegn og kun én viser, altså 12 dagtimer og 12 natteimer. I de fire hjørner ser man de fire evangelistsymboler, der altid kendetegner en gejstlig gave.

Bekendt af mange er også den kvadratiske urskive inde i Roskilde Domkirke med den mekaniske figurgruppe af Sct. Jørgen til hest og dragen samt Per Døver og Kirsten Kimer fra midten af 1400-årene. Kirsten Kimer slår kvarterslagene på en klokke, mens Sct. Jørgens hest stejler. Per Døver slår timeslagene.

I sakristiet til Sct. Nikolaj Kirke i Aabenraa står der et smukt standur fra 1744, udført af urmageren Peter Green (1706-95), som stammede fra Liverpool, men fik borgerskab i Aabenraa 1744 som den første faglærte urmager i byen, og i Svenstrup Kirke på Als stod der i mange år et standur inde i kirken. I 1929 blev det dog flyttet ud i våbenhuset. Siden er det af bevaringsmæssige grunde flyttet over i præstegården. Uret er ikke dateret, men skønnes at være fra ca. 1780 og signeret af Robert Rentch, London.

I Trinitatis Kirke ved Rundetårn i København findes et standur i rokokostil fra 1757 af Peter Michael Abel. Det har tre urskiver og er anbragt ved pillen over for prædikestolen.

Et helt usædvanligt ur er ophængt i Helligåndskirken på Amagertorv i København. Det er en stor lysekrone med et indbygget urværk, som har

vandret skive fornedet. Man skal altså bøje hovedet bagud for at se, hvad klokken er. Uret er skænket kirken 1750 af en bagermester Chr. Drewitz.

*

Det allerældste indendørs kirkeur – som samtidig er Nordens ældste ur i det hele taget – befinder sig imidlertid i Lunds Domkirke i Skåne, som jo var

dansk til skæbneåret 1658. Dette ur, som er et astronomisk kunstur, stammer helt fra dronning Margrethe den 1.s tid, nemlig fra ca. 1380.

Det giver en anskuelig fremstilling af de væsentlige træk af senmiddelalderens opfattelse af det kosmiske forløb. Uret omtales første gang i 1442 i et brev til ærkebiskop Johannes Laksmand og påny i 1476. Da havde det sin plads i et kapel uden for domkirkens søndre sideskib. En udførlig omtale

Anders Christensen Heedes flotte ur i Vester Vandet Kirke. Foto: Nationalmuseet.

Uret i Vester Vandet Kirke er 4 meter højt. Det blev stillet op 1754. Foto: Nationalmuseet.

og beskrivelse får det af sognepræst ved domkirken Mogens Madsen i 1587, da Frederik 2. var konge i Danmark og dermed over Skåne. Mogens Madsen sendte sin beskrivelse af kunsturet til sin lærde ven, Saxos oversætter, Anders Sørensen Vedel.

Omkring 1650 må uret åbenbart være gået i stå, for i 1654 skrev Jens Lauritzen Wolf, borger og boghandler i København, at »der i Lund Domkirke har været et meget kosteligt sejerværk (dvs.

ur).« To år efter, da Arent Berntsen udgiver »Danmarckis og Norgis Fructbar Herlighed«, omtales uret i Lund også i datid. Tiden er også urenes herre. Med årene var kunstværket forfaldet og riget fattedes penge. I 1837 blev det skilt ad og nedbrudt. Urværket gemtes bort og kun selve urskiven fik lov til at hænge, først i det søndre, siden i det nordlige sideskib.

Skiven ville sandsynligvis stadig have været den

eneste sørgelige rest af kunsturet, hvis ikke tilfældet eller skæbnen ville, at en dreng fra Køge sammen med sin far tilfældigvis en dag kom på besøg i domkirken. Vi giver nu ordet til denne dreng:

»Vi besøgte domkirken under den store restaurering i 1860'erne, og i et åbentstående kapel så vi mellem murene et gammelt, rustent tårnurværk. Min far henvendte sig til domkirkens bestyrelse og tilbød at reparere uret, men det blev afslået. Jeg husker den dag så klart som i dag.

— Mange år efter kom jeg med min egen søn under et udstillingsbesøg hen til domkirken, og jeg kom da i tanker om det gamle værk. Jeg spurgte efter det, men konen, som viste os rundt i kirken, erklærede, at hun ikke kendte noget til den ting. Langt om længe fik vi lov til at gå op på et loftskammer i nærheden af kirken, og det viste sig nu, at det, som konen betegnede som gammelt skrammel, var de sørgelige rester af uret fra ca. 1380.«

Drengen fra Køge hed Julius Bertram-Larsen (1854-1935), selv tredje slægtled i en urmagerfamilie, og hans søn, Frithjof Bertram-Larsen (1891-1980). Far og søn kom nu i kontakt med domkirke-arkitekt dr. phil. Th. Wåhlin (1864-1948) og med godkendelse af kirkens styrelse og andre svenske myndigheder begyndte projekteringen af det nye ur.

Rekonstruktionen blev mulig ved, at man fra de bevarede rester og ud fra et dybtgående kendskab til middelalderens astronomi og urmageri kunne genskabe det gamle ur så nøjagtigt som muligt.

Mens materialet til det nuværende ur er delvis nyt, er det kosmiske forløb, som anskueliggøres, det samme, som kirkegæsterne kunne se i 1400-årene. Bertram-Larsen studerede nøje lignende ure i Frankrig, Tyskland og Czechoslovakiet, inden han i 1915 begyndte på det praktiske arbejde, dygtigt assisteret af sin søn og domkirkens arkitekt. Det restaurerede kunstur sattes i gang den 17. septem-

ber 1923, da domkirkens 800-års jubilæum fejredes.

*

I Lund Domkirkes nordlige sideskib kan man hver dag kl. 12 (hvis der ikke er gudstjeneste eller andre kirkelige handlinger) og søndage kl. 13 se og høre et spændende drama.

To ryttere på den øverste del af uret støder hinanden med lanser tolv gange, hvorefter de hellige tre konger, som repræsenterer de tre verdensdele, som middelalderen kendte: Europa, Asien og Afrika og dermed repræsenterer alle Jordens folk og stammer, fremtræder med deres følge og under højtidelige buk vandrer forbi jomfru Maria og Jesus-barnet, verdensaltets herre.

Samtidig fremtræder to trompetere, en på hver side af det nævnte midterparti, og den middelalderlige hymne »In dulci jubilo« spilles af et lille orgelværk indenfor. Denne ældgamle latinske salme er oversat til dansk, »En sød og liflig klang er i vor julesang...« og står som nr. 95 i Den danske Salmebog.

Når den sidste tone klinger, er dagens attraktion slut. Kunsturet i Lund viser ikke blot timer, dage, uger, måneder og år, men også Solens gang gennem dyrekredsen og Månens skiftende stillinger i de fire kvarter og disse to himmellegemers samt stjernernes op- og nedgang og Månens af- og tiltagen. Ligeledes angives kirkeårets såvel faste som bevægelige helligdage.

»Horologium mirabile lundense«, som uret kaldtes på latin i middelalderen, kan stadig give anledning til undren, dels over dansk håndværks høje stade, et udmærket svensk-dansk samarbejde og dels over den præcision, det rekonstruerede værk viser.

Man må dog ikke glemme at se på det øvrige kirkelige inventar i Nordens ældste romanske domkirke.

Gammelt billede fra Bedsted Skole gav inspiration

Af Graves Petersen

I »Jul i Thy« fra 1988 var der på side 44 et fotografi fra Bedsted Skole, taget den 5. december 1888! Så lang tid efter at få en så nøjagtig tidsangivelse for et gammelt billede vækker interessen hos mange for at få noget at vide om dem, der er med på billedet, og da særligt når der kan knyttes personlige bånd til dem. Hvordan er de nået hertil, hvordan kommer tilværelsen til at forme sig for den enkelte, hvordan gik det dem senere i livet?

Ser man nu eksempelvis på »Peter Kræn«, »Den lille dreng der står yderst til højre i midten«, som det oplyses i teksten under billedet, er man ikke i tvivl om, at han var en klog og munter svend. Det forblev han vistnok hele livet, og »han blev meget gammel«, som det også berettes. Hans døbenavn var Niels Peter Nielsen, han var født i 1877 og døde i 1972, blev altså 95 år gammel.

Men der er i hvert tilfælde et af børnene på billedet, der blev endnu ældre, en pige. Hun sidder yderst på rækken over Peter Kræn med hvid sløjfe om halsen. Det er Else Kirstine Larsen, som var et år yngre end Peter Kræn, men mere om hende senere.

Endnu bevæger vi os på sikker grund under opklaringen af, hvem der er med på billedet.

Den unge lærer hed Pedersen, som der rigtigt

står i teksten til billedet. Han er 24 år gammel og er netop fire måneder forinden tiltrådt i embedet som lærer og kirkesanger i Bedsted efter at have været enelærer i Hov Skole i Sennels sogn i fire år. Han kaldte sig imidlertid Petersen, det syntes han bedre om, og da han var døbt Petrus, blev det altså til Petrus Petersen. Dengang tog man det ikke lige nøje med bogstaveringen af navnene, alle hans 11 børn døbttes Petersen til efternavn.

Men det er ikke den ældre lærers kone, der står med sin (iøvrigt førstefødte) søn Viggo på armen, nej, det er den unge lærers kone, Gertrude Helene Marie f. Poulsen. Hun var lærerdatter fra Thorstrup ved Aalborg.

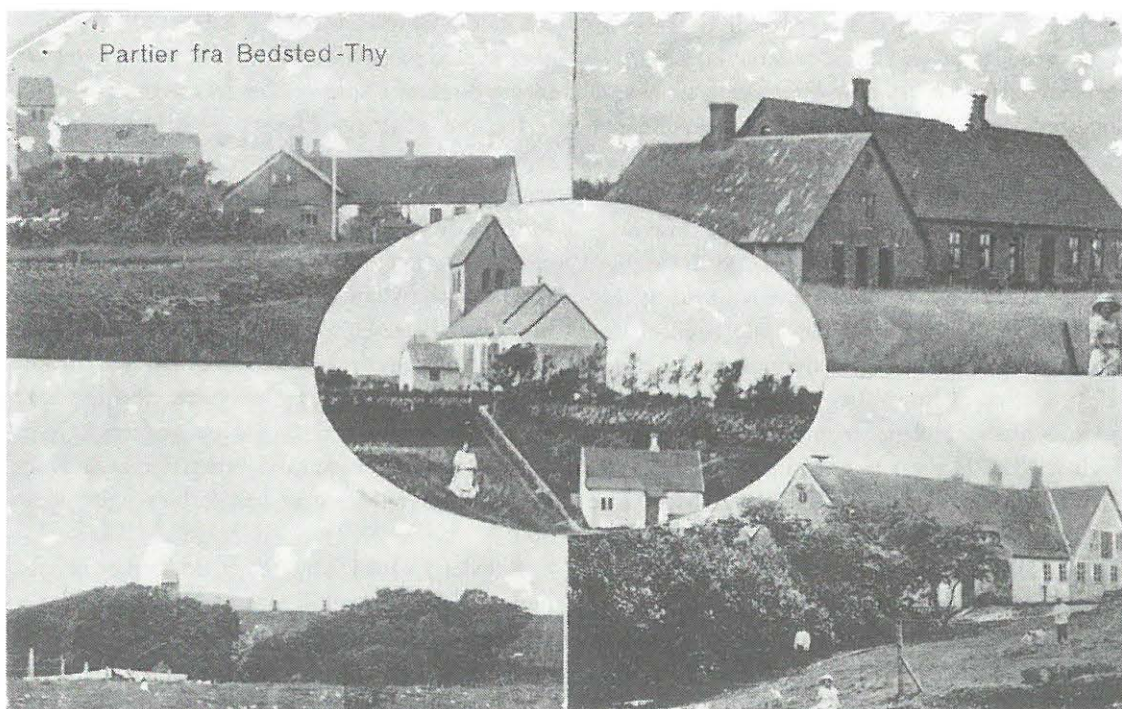
Den ældre lærer, der ser yderst hjemmevant ud med lang pibe, kan næsten kun være Kristen Poulsen Kirk, som på den tid er 34 år gammel. Hans kone ligger sandsynligvis i barselsseng, og det kan være grunden til, at hun ikke er med på billedet. I hvert fald var de begge lærere ved skolen, som indtil 1890 var fælles for distriktets børn.

Petrus Petersen underviste sammen med lærer Kirk, indtil en ny skole blev bygget i 1890 på bakken 250 m øst for Bedsted Kirke, hvorefter lærer Petersen flyttede derop.

fra det
gamle
album
1988

Til dette billede fra Bedsted Skole giver Hove Nielsen, Pjentedamsgade 7, Odense, følgende oplysninger: Det er min mor, Johanne, der sidder yderst til venstre i forreste række. To af min mors brødre, Jacob og Hans, er også med. Jacob, senere sadelmager i Snedsted, J. Hove Jacobsen, står som nr. 3 fra højre i bageste række. Hans, senere bosat i Bedsted, kendt som Hans Hove, står som nr. tre fra venstre i bageste række. Aflærere har jeg kun navnet på den unge til venstre. Han hed Pedersen. Den ældre lærers kone står med en lille dreng, der hed Viggo. Den lille dreng, der står alleryderst til højre i midten, kaldtes »Peter Kræn«. Han blev meget gammel. I følge min mor er billedet taget 5. december 1888, idet hendes lillebror blev født den foregående nat. En nabokone havde redt hendes hår. Derfor den skæve skilning!

Et postkort fra Bedsted først i dette århundrede. I følge Sydthy Egnshistoriske Arkiv er det Bedsted Østre Skole øverst til højre. I Thisted Amts Skoletidende fra 1876 nævnes både en Bedsted Østre og en Bedsted Vestre Skole. I 1890 blev bygget en ny Østre Skole 250 meter øst for Bedsted Kirke. Den blev nedlagt i 1919, da Bedsted Stationsbyskole stod færdig. Østre Skole blev omdannet til asyl.

Skolebygningen ligger der den dag i dag, nu smukt istandsat og indrettet som privatbolig, efter at den har været brugt til lidt af hvert – en tid lang som asyl – et navn der endnu hefter til stedet.

Den ny skole kaldtes Bedsted Østre Skole, mens den gamle blev til Bedsted Vestre Skole. Ser man ret på billedet, aner man nok, at den gamle skole kunne trænge til fornyelse, men det er først i 1901, at »En ny bygning bliver næsten bygget op omkring den gamle«, som der står i jubilæumsbogen: »Bedsted Skole og dens rødder« fra 1985.

Der er imidlertid andre på billedet, som man burde kunne finde ud af, hvem er. To af Elses søskende er der også. Hendes storebror Kresten Nielsen Larsen menes at være den store dreng med kravetøj midt i højre halvdel af billedet. Ved hans højre side er det sandsynligvis den unge lærers lillebror Mikkel Kristian Pedersen. De er lige gamle, 12 år, skal konfirmeres i april halvandet år

efter og er tydeligvis begge begyndt at øve sig i det med kravetøjet. En af Elses fire yngre søstre er enten hende længst til højre i forreste række eller nr. 4 fra højre i samme række. Hvem af dem det nu er, hedder hun Larsine Kirstine Larsen og er otte år gammel.

Og hvordan gik det så dem, der her er nævnt, senere i livet. Om sin tilværelse som lærer har Petrus Petersen selv skrevet på side 46 i »Embedsbog fra Bedsted Stationsby Skole« fra 31. oktober 1925 under Personalialia:

»Den 1ste Oktober 1919 blev Bedsted østre Skole nedlagt som Undervisningsanstalt og omdannet til Asyl. I Stedet for denne Skole blev der bygget en stor Skole i Stationsbyen, kaldet Bedsted Stationsbyskole, hvortil jeg flyttede som Førstelærer den 2den Oktober 1919. Det var med Vemod, jeg sagde den gamle Skole Farvel; ved denne, som blev opført 1890, havde jeg virket som Enelærer i

lidt over 29 Aar. Ingen Lærer havde boet der før mig, og heller ingen skulde komme efter mig. — Her havde jeg udført min Ungdoms- og Manddomsgerning i god Samklang med Befolkningen; nu var jeg over 55 Aar og skulde paa en vis Maade begynde paa ny. — De første Aar gik ret godt, men saa tog Svagelighed Overhaand (Gigt, Mavesygdom og Nervesvagthed), saa jeg fandt det rigtigst baade for Skolens og mit Helbreds Skyld at tage min Afsked, hvilken ogsaa blev mig bevilget den 30te September 1925. — Jeg flyttede da til Thisted i Begyndelsen af November 1925.«

Hans hustru Helene døde i 1911 kort tid efter sølvbryllupet. Der var ni børn i ægteskabet.

Han giftede sig imidlertid igen. Med Else Kirstine Larsen, hans skoleelev fra billedet. Ogsaa med hende naede han at holde sølvbryllup. Guldbryllup er jo ikke ualmindeligt, men to gange sølvbryllup hører vel til sjældenhederne. Han døde i 1943 i København, hvortil familien var flyttet i 1935. Han blev knap 80 år gammel og var åndsfrisk til det sidste. I hans sidste ægteskab var der to børn.

Else blev som nævnt endnu ældre end Peter Kræn. Hun blev 100 år. Efter sin mands død levede og åndede hun helt og fuldt for sine børn, børnebørn og efterhånden ogsaa oldebørn. På 100-års fødselsdagen havde hun foruden af slægt og venner naturligvis ogsaa officielt besøg. Da amtsborgmesteren spurgte hende, om hun var tilfreds med forholdene på plejehjemmet, hvor hun havde boet de sidste fem år, svarede hun spontant, at hun var så glad for hjemmets bibliotekar: »Hun finder altid sådan nogle gode bøger, jeg kan lide at læse«. Hun var rask og rørig indtil sin 100-års dag, men blev så syg og døde ganske kort tid efter.

Kresten Larsen, som døde i 1938, ejede »Spolumgaard« i Spolum mellem Bedsted og Vestervig. Den blev drevet videre af sønnen Johan Peter Larsen, gift med Inger Frøkjær fra »Gorhusmølle«

(nu kaldet Gårdhusmølle) i Taabel, indtil den blev overtaget af sønnen Troels, efter at Johan Peter var blevet direktør i Sparekassen i Vestervig.

Larsine Kirstine Larsen — kaldet Stine — giftede sig med Martin Gramstrup. En af sønnerne er Gravers Gramstrup fra Hedegårdene nord for Morup Mølle. Han har været sognefoged, og en tid ogsaa kirkesanger i Lodbjerg Kirke.

Mikkel Kristian Pedersen boede hos sin storebror lærer Petersen. Begge deres forældre var døde i 1885. Som ungt menneske drog han over til sine andre brødre, der alle var emigreret til Amerika. I slutningen af 1920'erne havde han en farm i Texas; det forlyder, at der var olie i jorden dér, at han blev meget velhavende, og at han forblev ugift til sin død.

Billedet i »Jul i Thy« er et udmærket billede, taget af en god fotograf, ingen tvivl om det. Det er imidlertid reproducet til trykningen efter en fotografisk kopi af det oprindelige fotografi. I skoleprotokollen fra Bedsted Skole fra 1888 kunne man finde alle navne på børnene. Men det originale fotografi og skoleprotokollen har det ikke været muligt at opspore. Hverken i de lokalhistoriske arkiver i Vestervig, nu Hurup, i Centralskolen i Bedsted eller i Skolemuseet i Vestervig.

Med alle navnene på børnene og det originale fotografi foran sig kunne man finde ud af, hvem der ellers er med, opklaringen af dem blive sikrere. Der lever jo endnu en del, som har kendt dem, og som fra gamle fotografier ved, hvordan de har set ud engang.

— — —

NB: Det kan tilføjes, at Graves Petersen i det brev, der ledsagede denne beskrivelse, gjorde opmærksom på, at Else og Petrus Petersen var hans forældre.

Red.

Christen Kold ville have følt sig hjemme

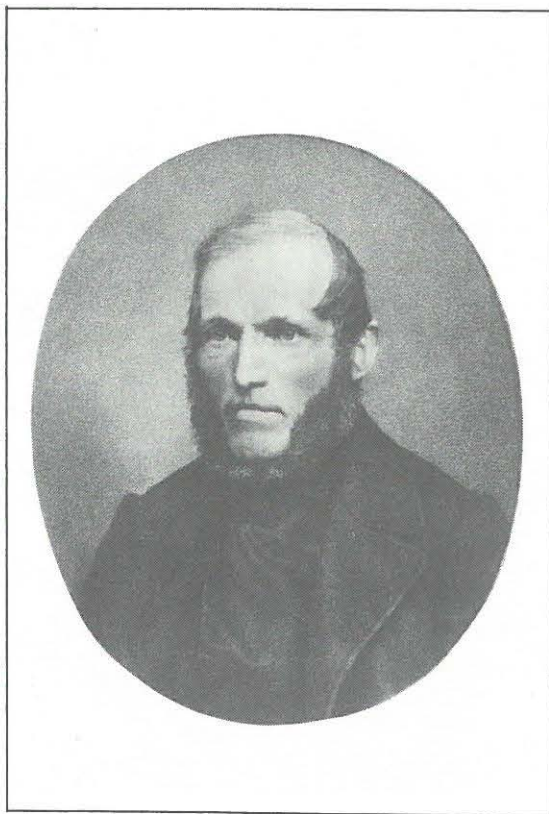
Af Tom Lindskog

Med den milde skolemestertime på læste forfatterne Svend Sørensen og Niels Nielsen lektien for den forsamling, der havde sat sig til rette ved pultene i Thisted Museums Skolestue fredag den 14. december 1990.

Benpladsen var knap for de fleste af de »velvoksne elever«, som var mødt frem for at overvære udgivelsen af Sparekassen Thys nye bog om en af Thistedes kendte mænd: Skomagersonnen Christen Kold fra Strømgade, der vandt verdensry som ophavsmand til højskolebevægelsen, og for den pædagogiske nytænkning, der gjorde op med terperiet i skolen.

Det er nu 120 år siden, den berømte skolemand blev fulgt til graven af 2000 mennesker på Fyn, men hvis han var dukket op til arrangementet på Thisted Museum, ville han have fundet alt i samme gænge, som da han selv udfoldede sine evner i skolestuen.

Stilen blev lagt fra første færd med velkomstdrikken: Mørk og sød julenisseøl fra det lokale bryghus, hvorefter kateteret blev tildelt museumsdirektør Jette Kjær, der i sin tale kort fortalte om Thisted Museums Christen Kold-udstilling, og i øvrigt glædede sig over, at det igen var blevet

Christen Kold, født i Thisted 1816, død i Dalum 1870.

I 1848 plantede Christen Kold og Poulsen Dal et kastanietræ i Velling ved Ringkøbing. En aflægger blev i 1990 plantet ved Thisted Kirke. Til venstre sparekassedirektør Jørgen Pedersen, til højre stadsgartner Jakob Himmelstrup.

Nu afdøde kaffegrosserer N. L. Spanbergs tidligere patriciavilla, som han skænkede til Thisted Museum, der nu har til huse i bygningen, dannede rammen om udgivelsen af den ny bog om den landskendte højskolemand, Christen Kold fra Thisted. Billedet blev taget på udgivelsesdagen. Fra venstre Jørgen Pedersen, Svend Sørensen, Niels Nielsen og Jette Kjær.

muligt at udgive en ny bog sammen med Sparekassen Thy.

Sparekassedirektør Jørgen Pedersen understregede derefter, at Sparekassen Thy især i den seneste snes år har lagt vægt på også at fungere som formidler af egnens spændende kulturarv, og han glæde sig over denne bogs elegante behandling af et ellers svært tilgængeligt stof:

– På den måde er der ingen tvivl om, at denne letlæste bog kommer ud til en stor del af befolkningen – i Thy og blandt vores dages skolefolk, sagde han ved udgivelsen.

Forfatterne fortalte levende om deres arbejde med bogen, inden der blev ringet til »frikvarter«.

Naboen til museet er Thisted Kirke og den gamle kirkegård, hvor blandt andet en anden

landskendt thistedbo har sit gravmæle, forfatteren J. P. Jacobsen, og her blev der i forbindelse med bogudgivelsen plantet et træ med en hel speciel historie om Christen Kold:

Da Christen Kold i 1848 meldte sig til krigstjeneste i følgeskab med vennen Poulsen Dal, gjorde de ophold i landsbyen Velling ved Ringkøbing. Her plantede de et kastanietræ, og det er faktisk en aflægger derfra, vi planter i dag, sagde medforfatteren til bogen, Svend Sørensen, som i øvrigt håbede, at træet voksede sig stort og stærkt som Kolds ideer.

Den friske luft gav appetit, og i skolestuen vankede der efterfølgende pølseadder, serveret som Christen Kold ville have foretrukket: i form af en skolemadpakke.

Graveren i Skjoldborg blev sat på aktier

Af Jørgen Miltersen

Det fortælles om Johan Skjoldborg, at han blev »sat på aktier«, for at han kunne få mulighed for at gennemføre en læreruddannelse. Graveren i Skjoldborg blev »sat på aktier« for at få et hus.

Det skete omkring århundredskiftet. Graverens navn var Jens Christian Henriksen. Han var graver i Skjoldborg i 38 år, og i løbet af den tid »kastede« han 362 grave. Hver enkelt grav blev ført ind i en protokol, som han sluttede i 1938.

Jens Christian Henriksen blev født på en lille landejendom i Nr. Skjoldborg, kaldet Skjoldborg Hede, i skæbneåret 1864. Da der var en stor børneflokk, kom han tidligt ud at tjene. Som 9-årig blev han kreaturpasser for daværende sognefoged Chr. Toftdahl. Det var han i tre år, og senere var han karl hos sognefogeden i et par år.

Da han havde aftjent sin værnepligt som oppasser for en officer først i Randers, senere i Aalborg, kom han tilbage til Skjoldborg og blev gift med Amalie Frederiksen, der var fra Hjørring-egnen.

De sad først til leje, men takket være velvilje fra sognets beboere, fik de mulighed for at få eget hus. Der er fra 1893 opbevaret et dokument, hvori »underskrevne kviterer med navns underskrift for hver betalt aktie«. Blandt de underskrevne findes navne som Ville Harkjær, J. Hornstrup, Peder Frøkjær, J. P. Skadholm, Peter Østergaard, Dor-

Jens Christian Henriksen, født i Skjoldborg 21. januar 1864, død i Thisted 12. marts 1948.

400²

Skjelsborg 91.

Revis. No. 24/7/93.

FOR DOKUMENTER AF FØRSTE KLASSE, som angaa 50 Kroner. Stempel-Tarif No. 3.

FOR DOKUMENTER AF ANDEN KLASSE, som angaa 200 Kroner.

Taxt: 30 Øre.

Revis. No. 148. dno 13/7/1909.

Panteobligation

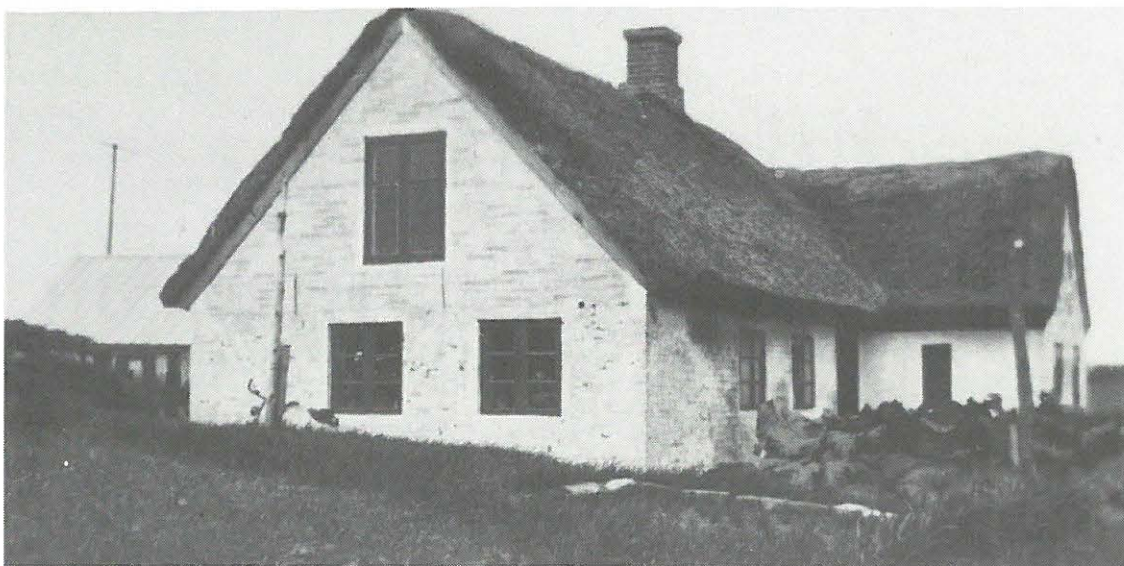
Da efternævnte Mand have hjulpet mig med A. Sklie, som skulde 330 Kr. skriver tre hundrede og tredve Kroner med følgende Beløb nemlig:

12 Gaardejer Niels Kruse, Skjelsborg 100 ¹ 10 ²	22 Gaardejer Anders Müller, Kølstrup, Talsbe 2,00 ²
36 Gaardejer A. Østergaard " 1 " 10 ²	" A. Svindergaard, " 1 " 10 ²
32 " N. Van Nørgaard " 1 " 10 ²	19 " Peder Kluckarsen, S. Nordboholt " 10 ²
14 " Christen Hoffstedt " 1 " 10 ²	16 " Lars Orlønggaard, S. Skjelsborg " 10 ²
x 44 " Anders Jensen, Skas " 1 " 10 ²	20 " Peder Peltsgaard, " 1 " 10 ²
227 " Th. Petersen " 1 " 10 ²	25 " Christen Kuntze Kruse, Kølstrup " 1 " 10 ²
26 Kroppspagter B. Petersen, Uldkrund " 10 ²	og Loren Christensen, " " " " " " " " " " " "
8 Andelsaktiemidler J. Hornstrup, Møgel, " " " " " " " " " " " "	9 Gaardejer Jens Harkjær, Tølløse " 1 " 10 ²
7 Gaardejer Carl Berthelsen, Skjelsborg " 10 ²	x 10 " Vilhelm Harkjær, Tølløse " 1 " 10 ²
13 " J. P. Skjelskov, Skas " 1 " 10 ²	30 " Jens Pter Nielsen, Tølløse " 1 " 10 ²
10 " Peder Kropp " 1 " 10 ²	23 " Jens Jørgensen, " 1 " 10 ²
15 " Anders Hornstrup, Kølstrup " 10 ²	29 " Torsten H. Salmonsens, S. Skjelsborg " 10 ²
4 Arvefølged Anders Larsen, Kølstrup " 10 ²	2 " Peder H. Østergaard, " 1 " 10 ²
1 Gaardejer Justus Jacobsen, " 1 " 10 ²	27 " A. Enevoldsen, Tølløse " 1 " 10 ²
8 Husejer Niels Jacobsen " 1 " 10 ²	
11 Gaardejer Kasper Overgaard, Skjelsborg " 10 ²	
78 " P. H. Borggaard " 1 " 10 ²	
17 " Anders Christensen " 1 " 10 ²	
3 " Niels Bak Jensen " 1 " 10 ²	
28 " Jens Pæring " 1 " 10 ²	

Talt = 330²

er tre hundrede og tredve Kroner, som forpligter jeg hermed mig og Arvefølgen til at tilbagebetale disse penge af mig selv svares med A. Sklie

Kopi af den panteobligation, der blev udstedt i 1893.

I dette hus i Skjoldborg boede graver Jens Chr. Henriksen og hans hustru, Amalie.

thea Margrete Enevoldsen, Chr. Jensen Skriver og Thomas Boesen.

Fra 1893 foreligger endvidere en panteobligation, udstedt til 33 personer med 10 kr. til hver i alt 330 kr. Jens Christian Henriksen skrev under på følgende:

»Så forpligter jeg herved mig og arvinger til at tilbagebetale disse, hvoraf ingen rente svares, med 1 aktie eller 10 kr. i hver 11. juni og 11. december termin. Udbetalingen sker efter lodtrækning hver gang«.

Jens Chr. Henriksen tog al slags arbejde. Æltede tørv, var med tærskemaskine. Han kunne tjene 60 øre om dagen plus kost ved at tærske for folk i vintertiden. Om sommeren nåede daglønnen helt op på 1 kr. 50 øre.

Det hjalp på økonomien, da han i året 1901 blev graver ved Skjoldborg Kirke. Han førte protokol fra den første dag:

»Notering over gravkastning for året 1901. Jeg kaste en til Magnus Jensens Kjerstine den 26. januar 1901. Hun var 20 år gammel. 2 kr.«

I maj samme år kaster han en grav til et 3 uger gammelt barn. Pris 1 kr. 50 øre.

I flere år var taksten 2 kr. for voksne og 1 kr. 50 øre for børn. Men der var forskel på folk. Da han

12. september 1901 kastede en grav til lærer Bjørndal, 61 år, blev der betalt 6 kr.

I 1904 blev taksten for voksne sat op til 2,50 kr., i 1907 til 3-4 kr. Den 18. februar 1911 kastede han en grav til Kren Knattrup og hustru, han 75 år, hun 87. Det var til dobbelt takst, 8 kr.

Efterhånden stiger taksten til 5-6 kr. og i 1918 betales i de fleste tilfælde 8 kr. for at få kastet en grav. I 1921 betales 10-15 kr., enkelte gange 20 kr., men så falder taksten igen. I det sidste år, Jens Chr. Henriksen var graver, fik han ikke over 12 kr. for at kaste en grav. Ud over at kaste grave passede han gravsteder. Hvad det indbragte, har han ikke skrevet i sin protokol.

Jens Chr. Henriksen blev ved som graver, indtil gigten i 1938 blev for stor en plage for ham. Da havde hans kone været død i seks år efter at have født seks børn.

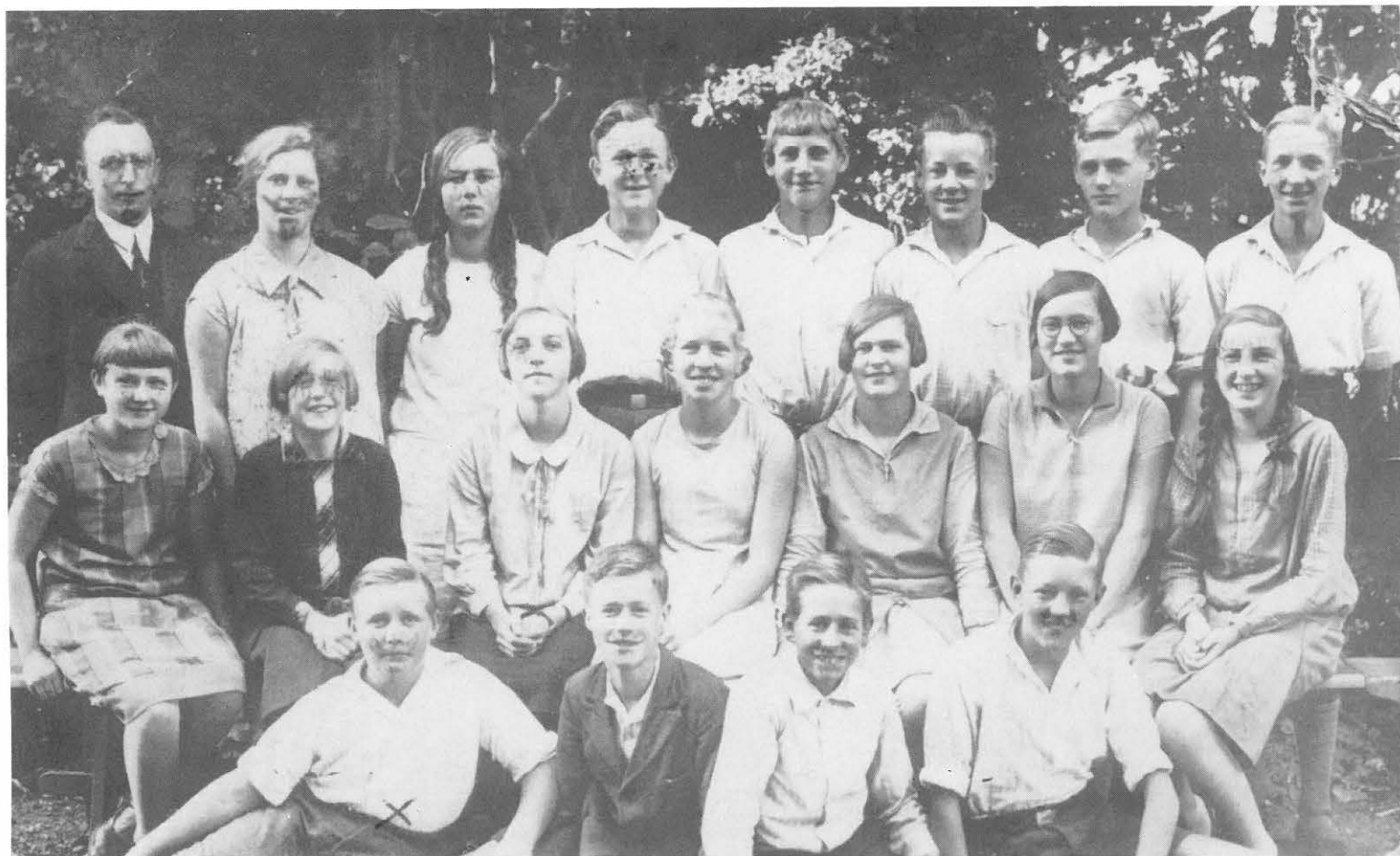
En datter blev gift med slagteriarbejder Chr. Nielsen, Østergade 35, Thisted. Sine sidste 9 år tilbragte Jens Chr. Henriksen i hjemmet hos denne datter og svigersøn. Han døde i 1948 i en alder af 84 år.

Beboerne i Skjoldborg gav ham dette eftermæle: en hædersmand i enhver henseende, en af sognets bedste mænd.

fra det gamle album

»Gammel nordisk heltekraft i Thisted« var titlen på dette billede i tidsskriftet »Vore Herrer«, 7. årgang nr. 12, 22. juni 1922. På forsiden er der portrætter af »Vor allesammens Ven, Storm P.«. Det oplyses at »den nordiske heltekraft« er overretssagfører Hans Billeskov Jansen, Thisted, men der er ingen navne på børnene. Kan nogen komme os til hjælp? Billedet er fra et barnebarn af heltekraften, som han er opkaldt efter: Hans Billeskov Jansen, Sandbyvej 25, Herlev. Han har leveret flere billeder til dette års gamle album.

**fra det
gamle
album**

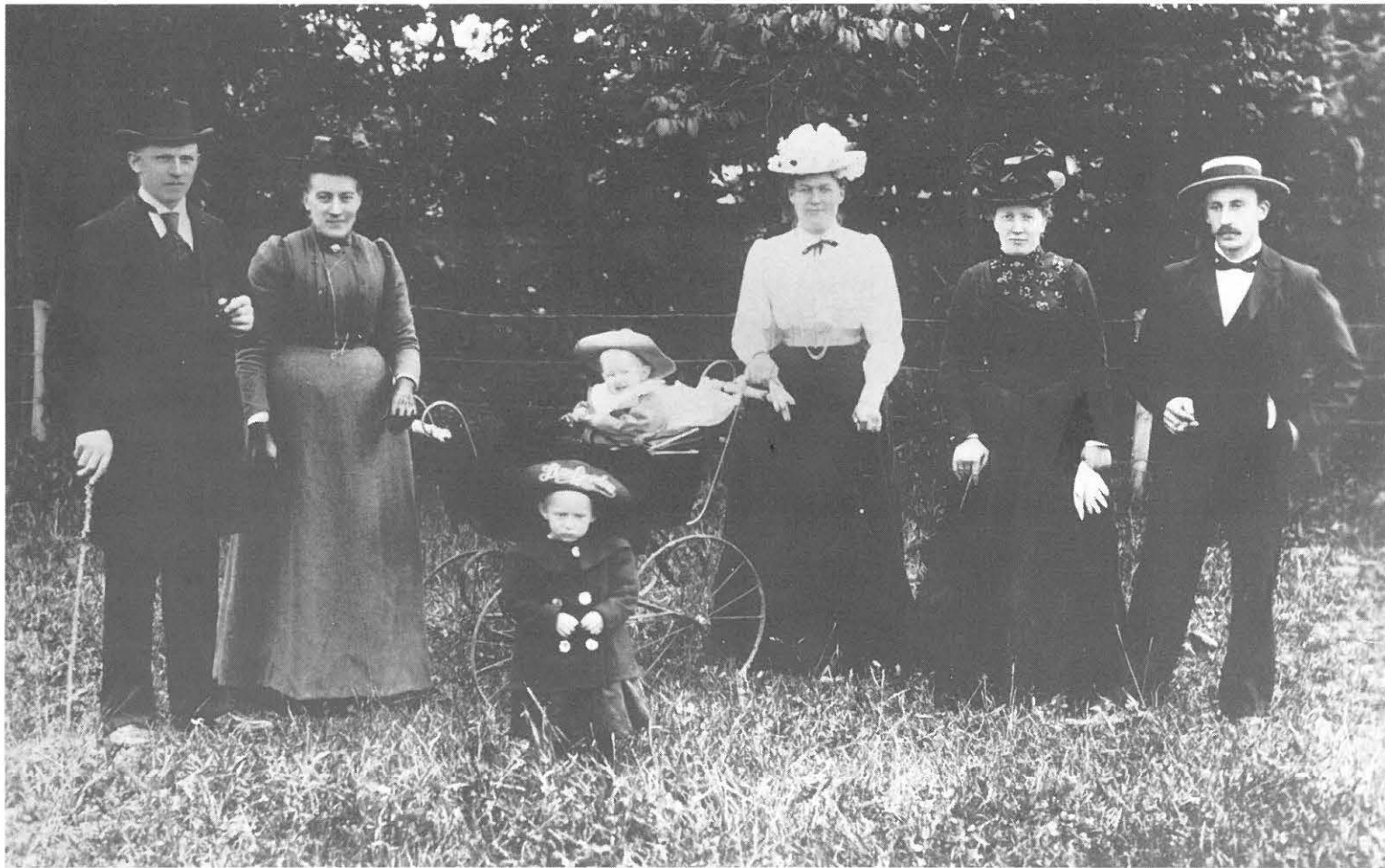
Dette billede var i Jul i Thy 1990 side 35, men kun med to navne på. Lise Meibom, Skive, har fundet ud af resten. Det er elever i 4. m. 1929, realeksamen 1930. Bageste række fra venstre: Lærer O. Frederiksen, Birgit Bjerregaard (datter af borgmester B.), Inger Hald (lærer H.), René Christiansen (?), Oskar Bjerregaard (borgmester B.), William Elbrønd (øldepotbestyrer), Viktor Andersen (murerm.), Karl Aage Hansen (lokomotivfører). Midterste række: Ellen Thomsen (manufakturh.), Lisa Hansen (bageribestyrer H, har nu taget familienavnet Meibom), Inge Undén (klædefabrikant), Lise Andersen (manufakturh.), Grete Koldkjær (gdr.), Alma Blach (tandtekniker), Harda Christensen (baneportør). Forreste række: Knud Busk (el-installatør), Arnold Bertelsen (postbud B?), Johannes Eske Christensen (?), Tage Bangsgaard (mejerib.). Fra Gudrun Christensen, Storegade 15, Thisted, er også kommet en liste med alle navne. Karl Aage Hansen hedder på denne liste Tage Hansen, og Ellen Thomsen er opført med efternavnet Nielsen.

Billedet er fra Koustrup i Sønderhå ca. 1923-27. Fra venstre Johannes Ringgaard, Peder Thøgersen, Ole Søgaard, Mads Hansen, Peder Christensen, Poul Poulsen, Thomas Zeuker (smed på gården), Hans Poulsen og Oskar Ringgaard. Gårdens ejer var Mads Tølbøll, oplyser Aage Hansen, Kastanievej 3, Koldby.

Orla Abildgaard Jacobsen, Tullingsgade 3, København V., bidrager i år med dette familiebillede fra bogtrykkerhjemmet på Møllevej 4 i Thisted. Fra venstre journalist Johannes Abildgaard Jacobsen (død 1976), bogtrykker S. P. Abildgaard Jacobsen (død 1977) og hustru Kirstine (død 1973). Forrest i højre side Ellen, gift med Kai Abildgaard Jacobsen. Orla Abildgaard Jacobsen har lånt billedet af sin afdøde brors datter, Marianne, gift med direktør Leif Kjærgaard, Rungsted.

**fra det
gamle
album**

Dette billede er taget i plantagen Christiansgave i Thisted i 1902, oplyser Gerda Juul-Lassen, Skanderborg. Fra venstre restauratør Christen Theodor Juul-Lassen (3/12 1871 - 30/1 1946), Maren Nielsen, gift J.-L. (9/11 1872 - 21/10 1932). I barnevognen Dora (30/5 1901 - 25/4 1984). Blev gift med fiskeeksportør Knud Laursen og var i mange år på telefoncentralen. Foran barnevognen Jenny (23/12 1899 - 29/10 1969). Var i mange år på Amtskontoret i Thisted. Damen i den hvide bluse er Ane Marie Poulsen, født Nielsen, Kallerup (søster til Maren J.-L.). De sidste to ukendt. Christen J.-L. drev »Cafe Morsø« og i sommertiden restaurant i Eshøj. Gerda J.-L. blev gift med Paul Ejnar J.-L., søn af Jenny J.-L. De drev manufakturforretning i Skanderborg 1960-80. Paul Ejnar J.-L. døde i januar 1991.

Fra Rabecks manufakturforretning ca. 1921-22. Der er tvivl om, hvorvidt forretningen lå ved Storetorv i Thisted eller i Storegade, hvor Ingeborg Jensen senere havde pelsforretning. Foran disken står Jenny Juul-Larsen. Ved kassen Musse Jacobsen.

Fra Stagstrup ca. 1906-7. Ægteparret i højre side er Niels Thomsen Vestergaard og Marie Kristine (23/3 1848 - 10/1 1929). I den hvide bluse deres datter Elvine eller tvillingesøsteren Petrea. Barnebarnet er Karen Brogaard (søster til Niels Brogaard) gift Oxholm, datter af Kristine Vestergaard.

fra det gamle album

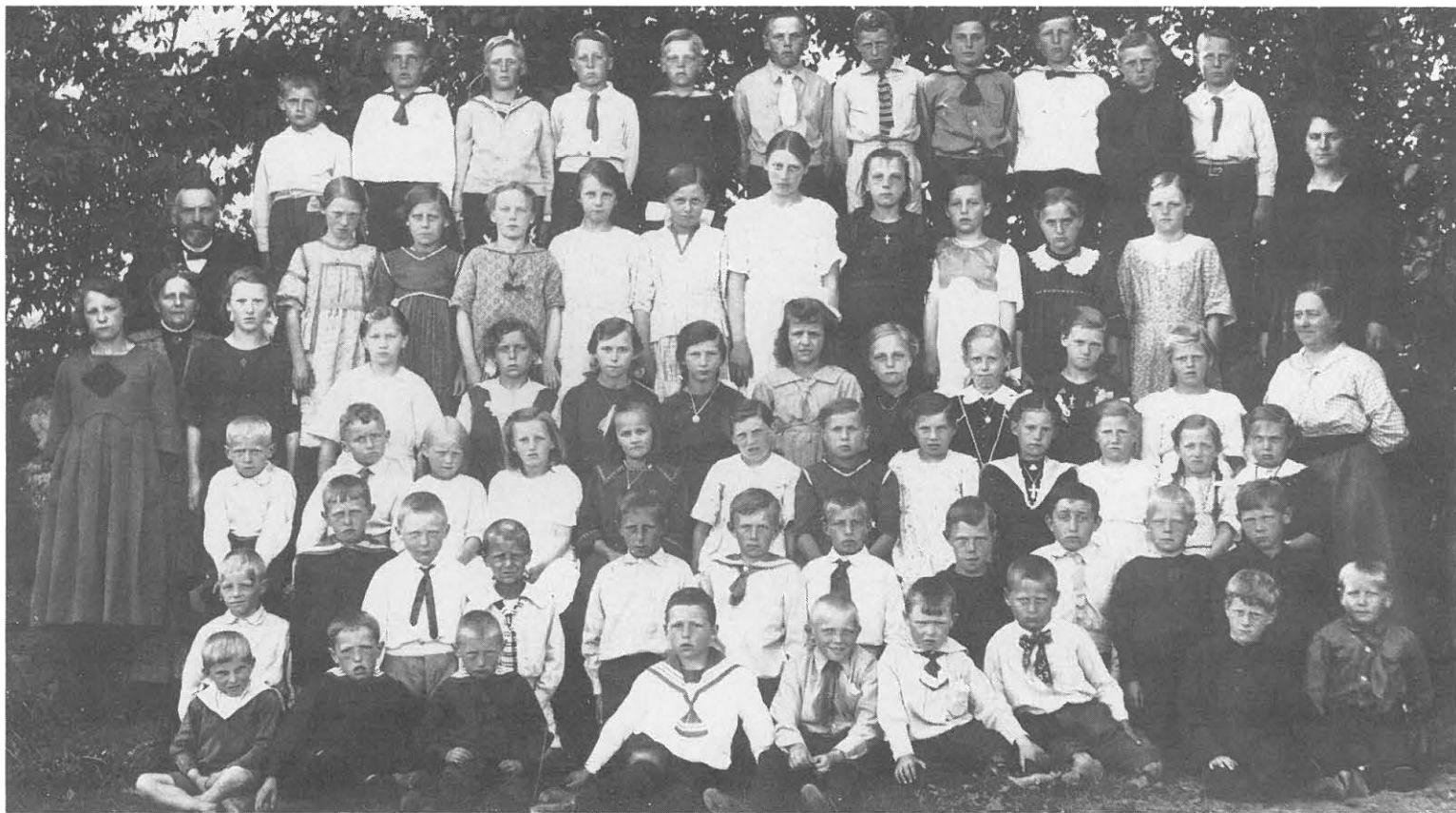
Vagn Pedersen, Møllebakken 4, Hurup, har sendt dette billede fra Dover Skole 1929. Forreste række fra venstre: Helga Helligsø, Linne Jensen, Målfred Jensen, Olga ?, Kate Jensen, Jette Dahl, Esther Dahl, Klara Sloth, Jane Jensen, Gerda Thomsen. 2. række: Charles Slot, Niels Holmgaard, Gerda Poulsen, Karen Korsgaard, Anna Poulsen, Kristian Korsgaard, Verner Buskær, Vagn Pedersen, Peder Kongensgaard, Hans ? 3. række: Henry Jensen, Inger Helligsø, Ingrid Christensen, Anne Korsgaard, Anna Sloth, Irmalin Eriksen, Lydia Nielsen. 4. række: Viggo Jensen, Oskar Sloth, Aksel Helligsø, Knud Fuglsang, lærer Eriksen. 5 række: Pouline Kongensgaard, Kristiane Jensen, Karen Holmgaard, Edith Korsgaard, Else Stærk. Bageste række: Lærer Eriksens datter med et barn på armen, fru Eriksen, Johanne Helligsø.

Overklitfoged Heilmann tog omkring 1929 dette billede af skovarbejdere ved Søholt i Vester Vandet, oplyser Ejnar R. Madsen, Søholtvej 4, V. Vandet. Fra venstre Vilhelm Larsen, Jens Tøfting Madsen, Niels Christian Vilsbøl, Axel Larsen, Niels Peter Nielsen, Karl Larsen, Jens Jørgen Bach, Christian Bang.

De blev fotograferet i præstegården i V. Vandet i sommeren 1938 og konfirmeret 2. oktober. Bageste række fra venstre: Peder Aas Kristiansen (Klitmøller), Viggo Karl Andersen (Ø. Vandet), Poul Erik Nielsen (K.), Ejnar Rysgaard Madsen (V. Vandet), Søren Thingstrup Hansen (V. V.). Mellemste række: Hans Nørgaard Thomsen (V. V.), Erik Jensen (K.), Knud Kristian Holler (K.), Egon Flautrup Graugaard (K.), Holger Emil Bisgaard (V. V.), Svend Aage Steffensen (K.), pastor Hans E. N. Skytte (V. V.). Forreste række: Ellen Kristine Slavensky (K.), Thyra Krogh (K.), Anna Lovise Kristensen (K.), Elsie Magurithe Andersen (K.), Anine Nielsen (K.), Ketty Marie Andersen (K.), Ellen Dueholm Jensen (Ø. V.). E. Rysgaard Madsen har fundet frem til navnene.

**fra det
gamle
album**

Lærere og elever i Hillerslev Skole ca. 1922, da Lars Christensen og Else Hansen var lærere ved skolen. Forreste række fra venstre: Anders Bunk, Lund Sørensen, Andreas Bunk, Harald Mikkelsen, Alfred Nielsen, Henry Christensen, Aksel Søndergaard, Ejner Søndergaard, Chr. Nielsen. 2. række: Martin Munkholm, Chr. Søndergaard, Tage Nielsen, Joh. Christensen, Laurids Nielsen, Anders Madsen, Peder Jensby, Peter Lauridsen, Henrik Bunk, Johannes Hinding, Thomas Pedersen. 3. række: Harald Jessen, Peder Mikkelsen, Jenny Sørensen, Anna Madsen, Anna Brogård, Kristiane Bech, Karen Bunk, Sigrig Bech, Helga Vestergaard, Ingeborg Kristensen, Anna Bunk, Karen Nielsen. 4. række: Anna Christensen, fru lærer Christensen (bag hende lærer Christensen), Sünne Kappelgård, Johanne Christensen, Andrea Kjær, Astrid Vestergaard, Magda Pedersen, Ingeborg Christensen, Gudrun S. Larsen, Olga Vestergaard, Anna Kappelgaard, Ingeborg Balsen, lærerinde Else Hansen. 5. række: Louise Kappelgaard, Anna Bunk, Elvira, Mitte Christensen, Alma Jensen, Anna Balsen, Lisse Hinding, Astrid Kristensen, Elna Klemmesen, Sigrig Klausen, Dictine Kristensen. 6. række: Konrad Jessen, Hyldgaard Sunesen, Eli Sørensen, Hartvig Nielsen, Alfred Hinding, Niels Sunesen, Gustav Kristensen, Charles Overgaard, Jens Christensen, Antonius Sørensen, Adolf Nielsen. Billedet med alle navne er fra Sigrig Klausen i 5. række, gift Larsen og boende Møllevvej 62 i Thisted.

Brund Gymnastikforenings hold ca. 1925, fotograferet i Brund Forsamlingshus. Forreste række fra venstre: Astrid Kanstrup, Magda Mikkelsen, Antonio Christensen, Jens Kirk (Abildgaard), Rita Balle, Agnes Søndergaard. Midterste række: Sigrid Klausen, Maren Gøttrup, Elna Gravesen, Anna Hansen, Agnete Sekkelund, Kirstine Larsen (Sixhøj). Bageste række: Anna Frandsen, Ester Krabbe, Dagny Balle, Marie Møller, Margrethe Pedersen, Ottomine Larsen. Billedet er fra Sigrid Larsen, født Klausen, Møllevvej 62, Thisted.

Fra Thisted Sangforenings revy 1942 »Nedenom og hjem«. Stående fra venstre: Peter Sørensen, Poul Møller, Theodor Christensen, Magnus Knudsen, Kristiane Nielsen, Sofus Døllerup, Thorvald Christensen, Inga Rosenberg (Ditlevsen), Carl Petersen, Gerda Juul-Lassen (Nielsen), Mary Laugesen, Solveig Knudsen, Kamma Roelsgaard, Christian Døllerup. Siddende: Henry Madsen, Axel Hansen, Henry Sørensen. Det er Oswald Kjeldgaard, der stikker hovedet op af sufflørkassen på Hotel Aalborg, oplyser Magnus Knudsen.

fra det
gamle
album

Thisted Sangforenings medlemmer 1954. Bageste række fra venstre: Eilif Nielsen, Arvid Nielsen, Ejnar Toftdahl, Carl Ove Nielsen, Kristian Nielsen, ukendt, Kaj Abildgaard Jacobsen, ukendt, Einar Nielsen, Johs. Kjølær, Magnus Knudsen, Ove Knudsen, Viggo Sørensen, Hother Nørskov, Niels Petersen, Edvard Henriksen, Herluf Mulberg, Egon Ibsen. Mellemste række: Egon Nielsen, Carl Petersen, Poul Møller, Henry Madsen, kantor J. K. Fredskild, Thv. Christensen, Osvald Kjeldgaard, Peter Sørensen, Kristoffer Kristoffersen. Forreste række: Knud Børge Christensen, Kaj Kristensen, Johs. Madsen, ukendt, Viggo Larsen, Knud Erik Larsen, ukendt, Knud Brøchner Poulsen, oplyser Magnus Knudsen, der kom i koret 1936 og var i sangforeningens ledelse fra 1939 til 1955. Han var sekretær og kasserer i mange år og sluttede som formand.

Elever fra skolerne i Hillerslev, Brund, Kjelstrup, Kåstrup og Ballerum gik til præst hos Vagn Berg i Hillerslev Præstegård. Her er holdet fra 1941. Yderst til venstre Kathrine Johansen, bageste række: Marie Jensen, Karla Nørgaard Nielsen, Dagmar Graversen, Stinne Gregersen, Anna Jensen, Christian Kanstrup, Karl E. Skovsted, Svend Larsen, Johannes Gregersen, Chr. Neergaard Gregersen, Thomas Daugaard og pastor Berg. I mellemste række: Gregers Hansen. Forreste række: Karen Christiansen, Ida Nielsen, Karen Didriksen, Eva Jensen, Kamma Nielsen, Inga Munkholm, Helga Andreassen, Ellen Damsgaard, Ebba Jensen, Ester Kjær Jensen. Billedet med navne er fra Eva Jensen, gift Søndergaard, Tilstedvej 19.

Konfirmander fra Ræhr og Vigsø skoler 1941. Bagest sognepræst Ludvig Mehr med frue og søn. I næste række fra venstre Gustav Markussen, Chr. Knudsen, Hans T. Søndergaard, Niels Dahl, Thomas B. Christensen, Anker Larsen, Villy Prunk, Marie Nielsen, Ellen Høgh, Helga Toft. Forreste række: Anna Andersen, Krista Jeppesen, Ida Pedersen, Marie Jørgensen, Anna Villadsen, Marie Josefsen, Erna B. Christensen, Kathrine Jeppesen, Anna Christiansen (Førby), Maja Harbo (bor i Amerika). To var ikke til stede, da fotograf A. Scharling, Thisted, tog billedet ved Ræhr Præstegård: Jakob Bjerre Kristensen (bor i Californien) og Evald Christensen, oplyser Hans T. Søndergaard, Tilstedvej 19, Thisted.

**fra det
gamle
album**

Disse elever i Thisted Realskole tog eksamen i 1933. Registreret revisor Børge Jensen, Anemonevej 19, Nørresundby, oplyser følgende: Bageste række fra venstre: Poul Voetmann, Simon Petersen, Svend Yde Sørensen, Børge Jensen, Hans Jørgen Røjle, Børge Vestergaard, Henry Madsen, Knud Jensen, Jørn Fredskild, Richard Andreassen, Otto Møbius, Søren Jørgensen, Vilhelm Spanggaard. Næste række: Hans Bredahl, Reinhardt Dissing, Asger Bangsgaard, Carl Larsen, Rita Christensen, Louis Hansen, Anna M. Helligsøe Christensen, Inger Thomsen, Mette Jensen, Anna Margrethe Mærkedahl, Karna Nielsen, Gerda Nielsen, Agnes Christensen, Ida Schatter, Harriet Homann, Anna Hald, Ella Harkjær, Bodil Jespersen. Forreste række: Erik Jensen, Bodil Hedegaard, bag hende Kristian Harboe Andersen, Gudrun Skov, Gerda Skov Sørensen, Karen Yde, Margrethe Bangsgaard, Grethe Christensen, Paula Brogaard, Agnete Henriksen.

I dette hus, Vestergade 27 i Thisted, boede klokker Riis, oplyser Margrethe Josefsen, Siriusvej 10 i Uglev. Hendes morfar var Christian Knakkegaard Riis, født i Thisted 13. marts 1830, død 3. juni 1919. Christian Riis var urmager og rokkedrejer, klokker ved Thisted Kirke fra 1. januar 1887 til sin død. Han var gift med Frederikke Dorthea Christiane Reimers, født i Glückstath 22. juli 1849. Deres datter, Christiane Riis, blev klokker efter sin far med formel ansættelse fra februar 1920. Hun virkede som klokker, til hun i 1942 måtte holde op på grund af sygdom. Hun var ugift alle sine dage og døde ca. 1951. En søster, Marie, blev gift med Kristian Laubjerg, Søndbjerg. Det er Margrethe Josefsens mor. Huset, som klokker Riis boede i, er bygget ca. 1863-64. Efter Christiane Riis' død, blev det købt af Alfred Nielsen. Siden 1960 har det været beboet af Ingrid og Peter Jensen. Billederne er fra ca. 1908. På skiltet i vinduet står der Chr. Riis Uhrmager. Husgavlen på det nederste billede vender ud mod Kongensgade.

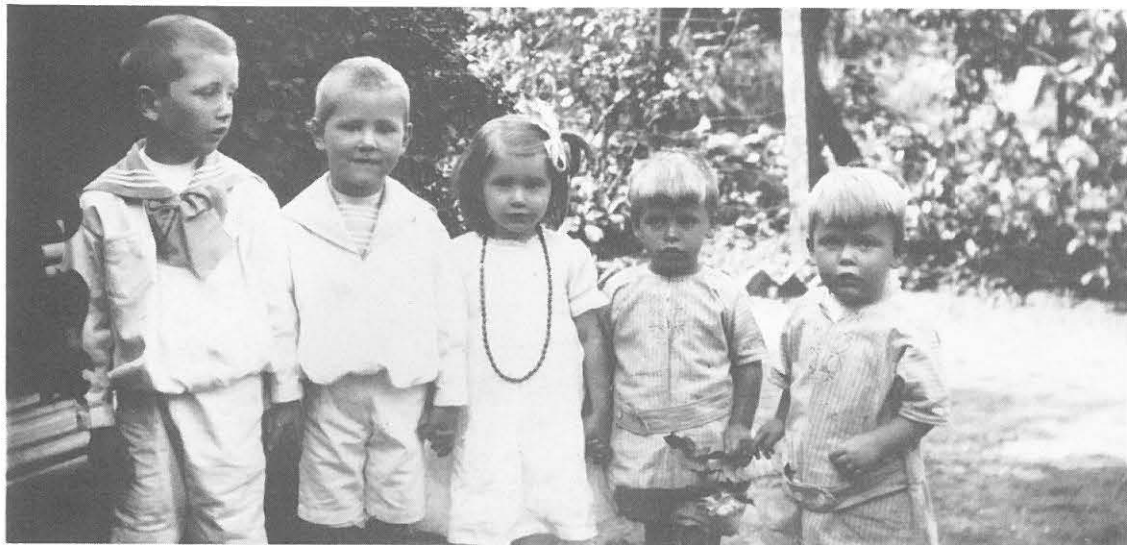

**fra det
gamle
album**

Fra overretssagfører Hans Billeskov Jansens billedsamling: Middagsselskab i Hotel Royals sal. Tage Leerskov, Tranumvej 80, Brovst, har fundet frem til, at den første fra venstre er kaffegrosserer N. L. Spangberg, derefter en ukendt, klitplantør Christoffer Octavius Clausen, fru Mathilde Budtz Müller, købmand Johan Leerhøy, fru Both Billeskov Jansen, stadsdyrlæge Hans Budtz Müller, hotelværtinde på Royal fru Poulsen, direktør for Thisted Bryghus H. Ejø, de tre næste ukendte, værten på Royal P. O. Poulsen, ukendt, guldsmed Hans Degner, overretssagfører Billeskov Jansen, fru Johanne Leerhøy, ukendt, fiskeeksportør Poul Taabbel og sidst formentlig fru Ejø. Der er ikke årstal bag på billedet. Muligvis er det fra omkring 1920. H. Ejø blev underdirektør på Carlsberg ca. 1922-23. Tage Leerskov var klassekammerat med overretssagførerens søn Mogens. Det er en søn af Mogens Billeskov Jansen, der har sendt dette og følgende billeder til Jul i Thy.

Familien Billeskov Jansen i haven Vestergade 38 i sommeren 1914. Stående i baggrunden overretssagfører Hans Billeskov Jansen og hans søster Helene Jansen. Derefter fra venstre Frederik, Mogens, Gunner på skødet af sin mor Both, Henning og sidst Johanne på skødet af sin faster Elise Jansen.

Overretssagfører Hans Billeskov Jansens og fru Boths fem børn på stribe: Frederik, Mogens, Johanne, Henning og Gunner. Billedet taget sommeren 1914 i haven Vestergade 38 i Thisted.

fra det gamle album

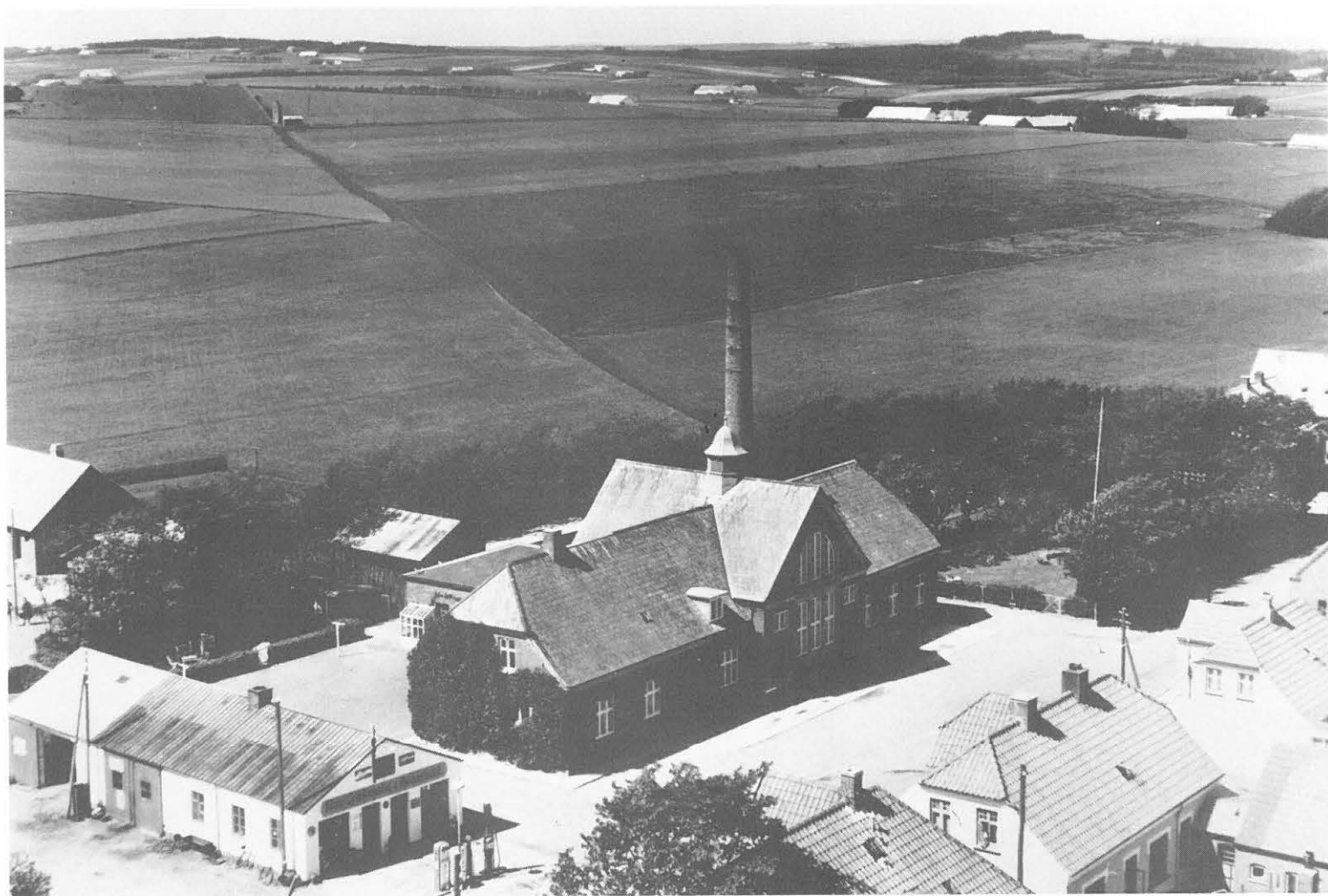
Fra Billeskov Jansens billedsamling. Til et barnebarn af overretssagføreren giver Tage Leerskov, Tranum, denne oplysning: Midt i billedet sidder som tropsfører jeres farmor Both's veninde fru (Thor) Nielsen, gift med trafikkontrollør (Thor) Nielsen. Når jeg parenteser, skyldes det, at jeg egentlig ikke tror, at han hed Thor. Deres søn, der blev statsautoriseret revisor, hed det i hvert fald ikke. Bageste række fra venstre: Nr. 3 er Anna Christensen (Pasteur), nr. 4 Musse Odde (gift med Sv. Aa. Poulsen, Royal), nr. 5 Marie (Tulle) Kjær (gift med Adolf Madsen). Midterste række: Nr. 3 er vist Sigbrit (Bibi) Galster, nr. 4 tropsføreren, nr. 5 Rigmor Fenger, nr. 6. Gudrun Clausen. Førreste række: Nr. 3 Johanne Marie, nr. 4 Gerda Nørby (søster til Einar Nørby). De øvrige ukendte. Tage Leerskov føjer til, at Bibi Galster måske i virkeligheden er Kylie Leerhøy.

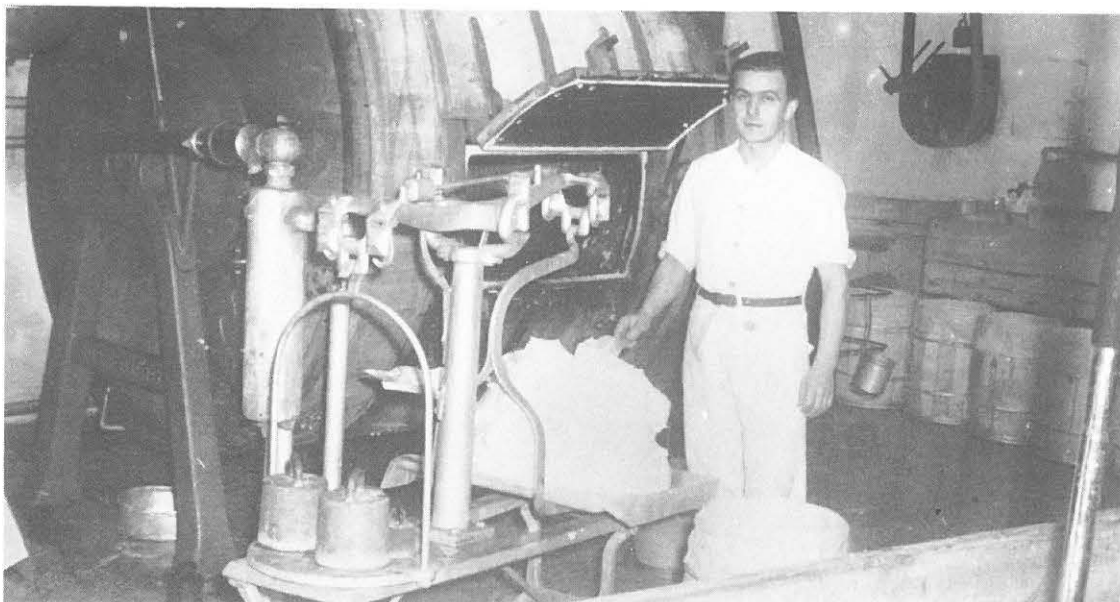
Dette billede var i Jul i Thy 1990, side 6. Det var en illustration til Kjeld B. Nilssons »Glade minder fra en ond tid«. Desværre manglede der et navn. Her er de alle fra venstre: Henning Andersen, Leif Jensen, Eigil Bonde, Hans Bertelsen, Kjeld B. Nilsson og Poul Agerholm.

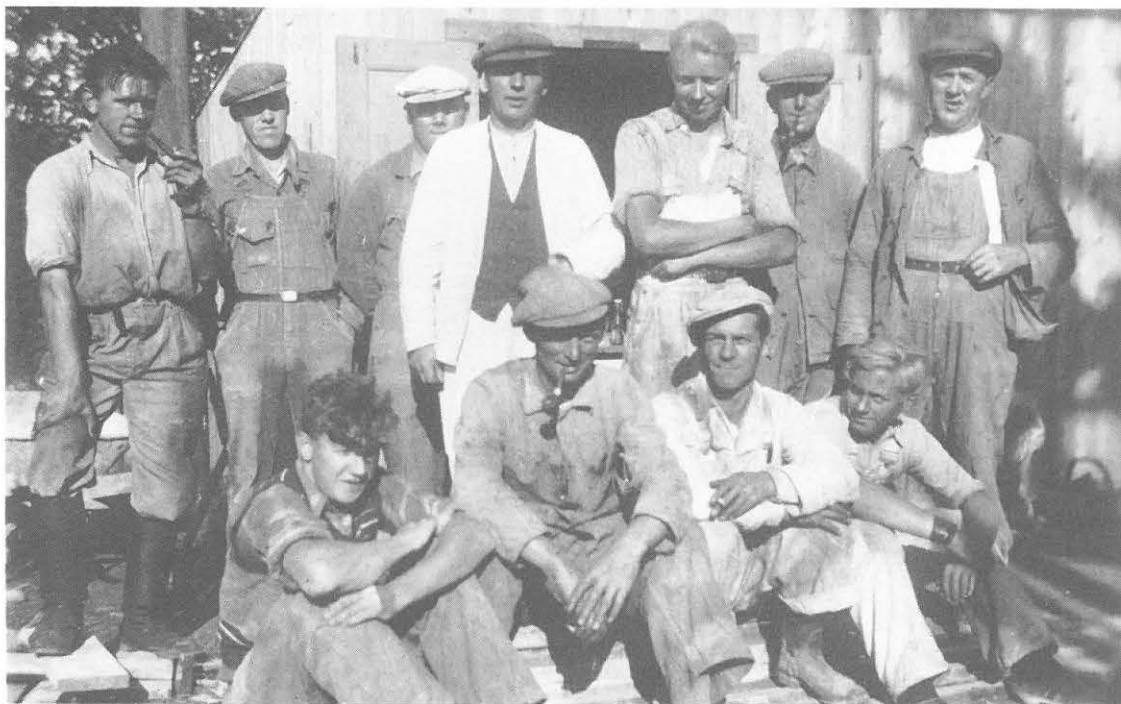
Gudrun Christensen, Storegade 15, Thisted, er kommet med dette billede af en skoleklasse 1927. Bageste række Arne Olsen, Hilbert Overgaard, Anders Henningsen, Niels Søe, Gunnar Helgesen, Poul Møller. Midterste række: Konrad Willum, Hans Carl Toft, Karen Johanne Sørensen, Gudrun Rasmussen, lærerinde frk. Stensgaard, Valborg Hansen, Emilie Jacobsen. Forreste række: Svend Erik Lyhne, Hans Jensen, Finn Jacobsen, Hans Juul-Lassen.

fra det gamle album Nors Andelsmejeri begyndte driften den 1. oktober 1917 med Hans Vogensen fra Egtved som mejeribestyrer og Jens Vestergaard, Diggård, som formand. Hans Vogensen fratrådte 1. juli 1953 på grund af sygdom og afløstes af førstemejerist siden 1. november 1944 Johannes Nørgaard Holm fra Gl. Klostergård i Vang. Johannes Holm var mejeribestyrer indtil 31. oktober 1982, da mejeriets drift blev standset. Fotografiet er fra sommeren 1955.

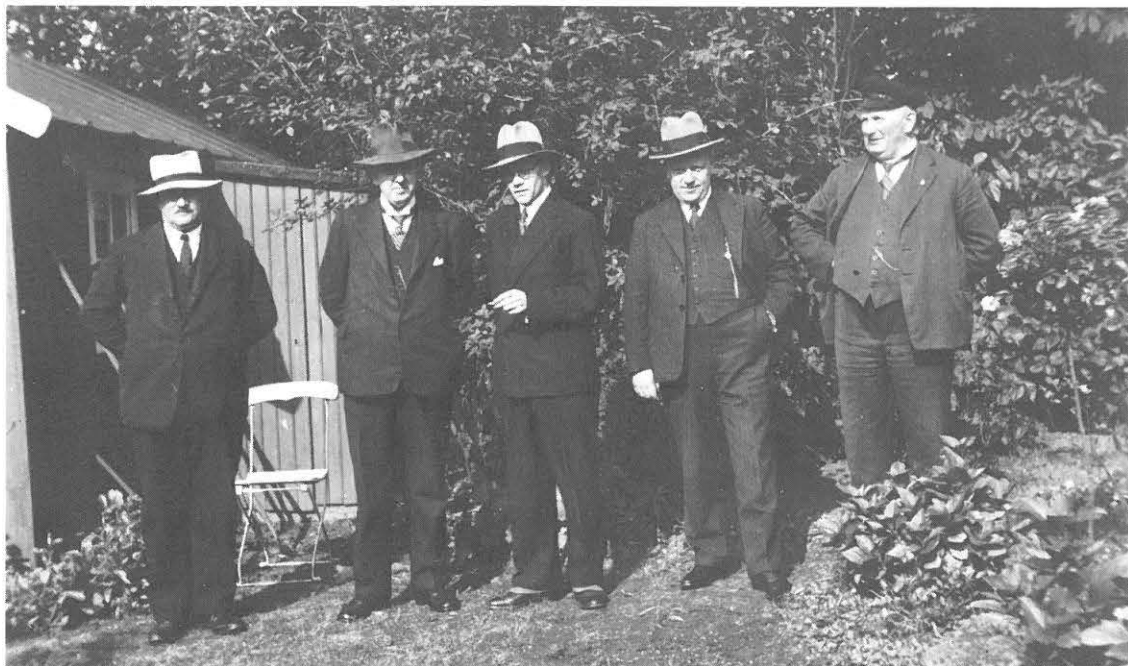
Fra Nors Mejeri ca. 1946. I baggrunden den gamle trækerne. Førstemejerist Johs. Holm er ved at veje smør af. Der skulle være 50,8 kg, svarende til 112 engelsk pund, i en portion med henblik på eksport. Til højre dritler, som smørret kom i. Bag dem kogekar til vand til vask af flasker.

Jul i Thy har modtaget navne til et billede, som var i Historisk Årbog 1990. Bageste række fra venstre: Arkitekt P. Damsgaard, tømrersvend Anker Andersen, tømrermester Richard Olesen, N. P. Andersen, murerlærling Anton Svindborg, murerarbejdsmand Marius Pedersen, murerarbejdsmand Edvard Sørensen. Siddende: Tømrerlærling Svend Bertelsen, murerarbejdsmand Chr. Mikkelsen, murersvend Svend Christensen, murerlærling Ove Grønkjær Andersen. De arbejdede med opførelsen af vandtårnet i Thisted.

Fra Vestergade 37 i Thisted ca. 1910. På trappen står forretningens indehaver Adolf Jensen og hans kone Ane Kristine Jensen, døbt Kristiansen. Drengen under det store vindue i højre side er den 4-5 årige søn Einar (Nordhede). Desuden en ukendt dame og to svende. Elin Nordhede, Bakkedraget 57, Fredensborg, har gennem Orla Abildgaard Jacobsen sendt dette billede af hendes mands fars forretning til Jul i Thy.

Ruth Kjær, Taulov (datter af hotelforpagter Richard Pedersen, Hotel Aalborg), har sendt dette billede. Fra venstre borgmester Chr. Iversen, kulhandler Holger Sørensen, redaktionssekretær Tage Mortensen, hotelforpagter Richard Pedersen, stenhuggermester Sanderhoff Jensen. Hvor billedet er taget, vides ikke. Det er fra omkring 1940.

Fra Amerika er dette billede kommet, ledsaget af et brev fra mrs. Paul R. Nielsen, 2814, Arlington Ave, Racine, Wis. 53403. Hun oplyser, at billedet er fra hendes mands far og mor i deres forretning i Snedsted, købmand N. Nielsen og frue. Kunden er fru dyrlæge Birkemose. Billedet er på et postkort fra 1924 eller 25.

Fra en jagt ved Vullum Sø først i 1930'erne. Fra venstre boghandler Arlev, der havde forretning i Storegade, kommis Mikaelen hos Valdemar Smith, Storegade, og Peder Andersen (Strikker). Billedet er taget af gartner Aksel Andersen, bror til Peder Andersen. Billedet er fra hans efterladte hustru, Tonny Andersen, Torneallé 5, som oplyser, at jægerne tog til Vullum Sø den sidste dag i juli, overnattede i telt og var klar, når andejagten gik ind ved solopgang 1. august.

**fra det
gamle
album**

Thorsted-gymnaster på Sjørring Volde 1927. Martinus Krogh, Klitmøllervej 68, oplyser: Bageste række fra venstre: Henning Pedersen, Evald Pedersen, Edvard Helleberg, Johannes Salmonsens, Ejnar Hede, Lars Salmonsens, Poul Sørensen, Jørgen Salmonsens. Næste række: Laurits Jensen, Alfred Salmonsens, Petrine Nielsen, Vilhelm Hedegaard, Anna Pedersen, Karl Jensen, Mary Pedersen, Michael Skaarup, Kristian Salmonsens (fanebærer). Næste række: Karl Christensen, Dorthea Vestergaard, ukendt, Mariane Jørgensen, Anders Chr. Bjerregaard, Signe Nielsen, Martinus Krogh, Stinne Nielsen, Holger Jeppesen, Signe Jeppesen. Forreste række: Anna Visby, Chr. Saubjerg, Ingfred Jeppesen, Leo C. Pedersen, Thyra Kappel, Ejler Kappel, Amalie Mouritsen. Leder: Jens Jespersen. Husmand Jens Salmonsens havde fem sønner på holdet, følger Martinus Krogh til.

Da dette billede var i Jul i Thy 1990 side 45, oplyste Inge Thøgersen, Aspevej 12, Thisted, at hendes bedstefar Jacob P. Fly, drev lillebilforretning i Heltborg, men det var ikke ham, der stod ved bilen. Nu oplyser Elisabeth Palm, Silstrupvej 18, Thisted, at chaufføren på billedet er hendes morbror, Alfred Jensen, født 17. april 1906. Han var i lære hos Jacob P. Fly, som også var murer, og overtog senere hans forretning.

Parti fra Stenbjerg Kro

Et parti fra Stenbjerg Kro var i Jul i Thy 1989 side 55, men uden navne. Thorkild Wang Sørensen, Dragsbækvej 3, Thisted, oplyser, at personerne i bilen er hans morfar, Vilhelm Wang, der drev Sundby Jernstøberi. Ved hans side datteren Jenny, gift med cykelhandler Fr. Sørensen, Nytorv 1, Thisted. Til højre for bilen Niels Møller, Gadegård, Sønderhå. Drengen er Henry Gramstrup, Niels Møllers kones søstersøn. Forældrene havde Vildbjerg Kro. Herren med stråhat er lærer Otto Nielsen, Sønderhå, damen ved siden af er hans kone, Kristine. Min mors moster, følger Thorkild Wang Sørensen til. Den unge pige var servitricen på kroen. Damen med en hund på armen er min moster Jane, gift med proprietær Møller, Gadegård. Manden er kroværten, damen min moster Kristine, Vildbjerg Kro. Den lille pige hendes datter, min kusine Gudrun, født 1907. Hun var antagelig 4-5 år, da billedet blev taget, formentlig ca. 1912. Thorkild Wang Sørensen oplyser endelig, at hans tipoldefar fra Tjenuk i Tjenuk kom med navnet Wang.

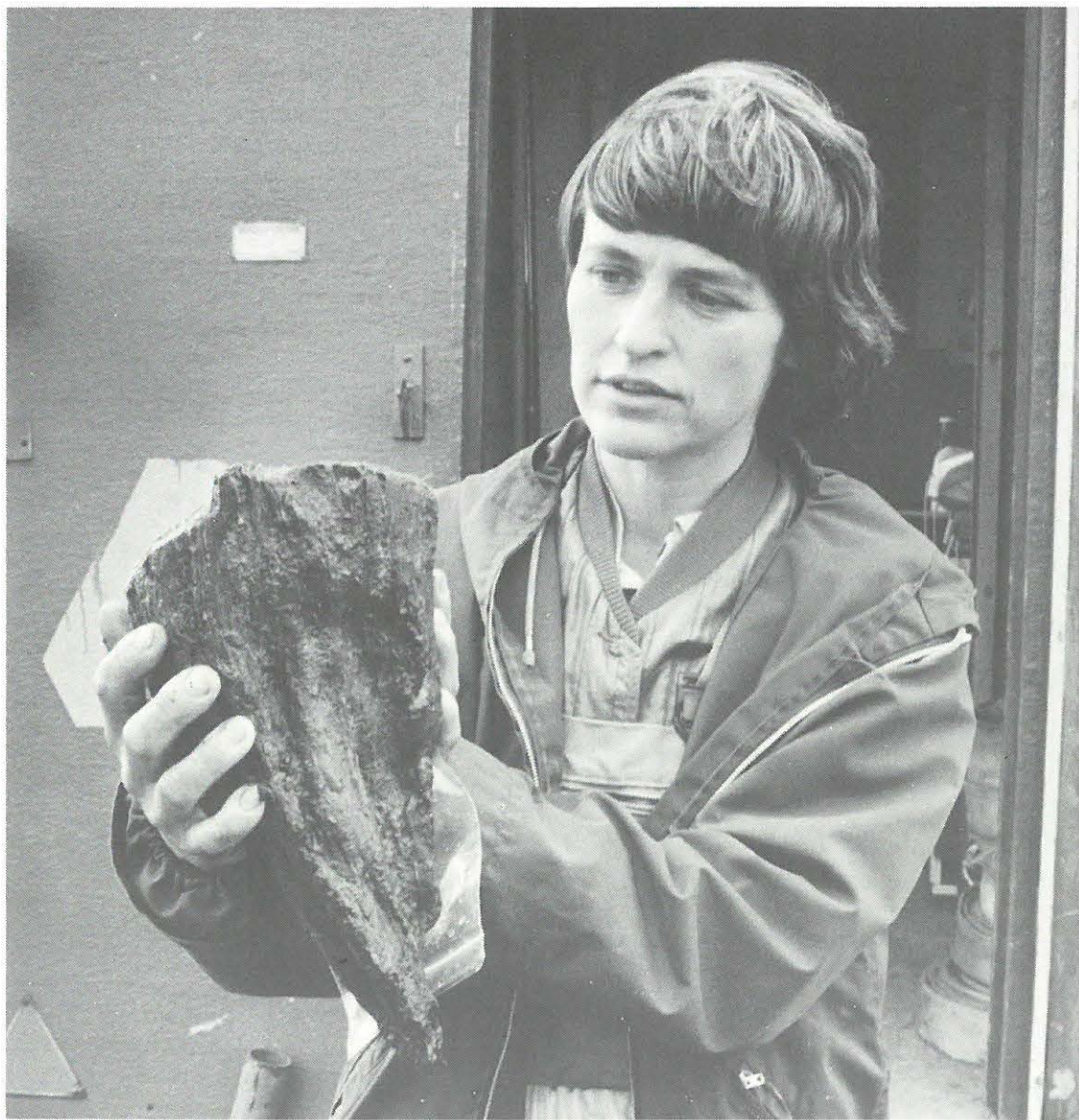

Danske Kvinders Beredskab deler mad ud i Ydby Plantage 1942. Grosserer P. Nørgaard Johannesen, Monradsgade 2 A, Herning, oplyser, at alle kvinderne er fra Ydby: Fra venstre Laura Hansen, Helene Hansen, Marie Bonesen, Inger Hummelshøj, Inger Dam, to ukendte, Sonja Gravesen, to ukendte.

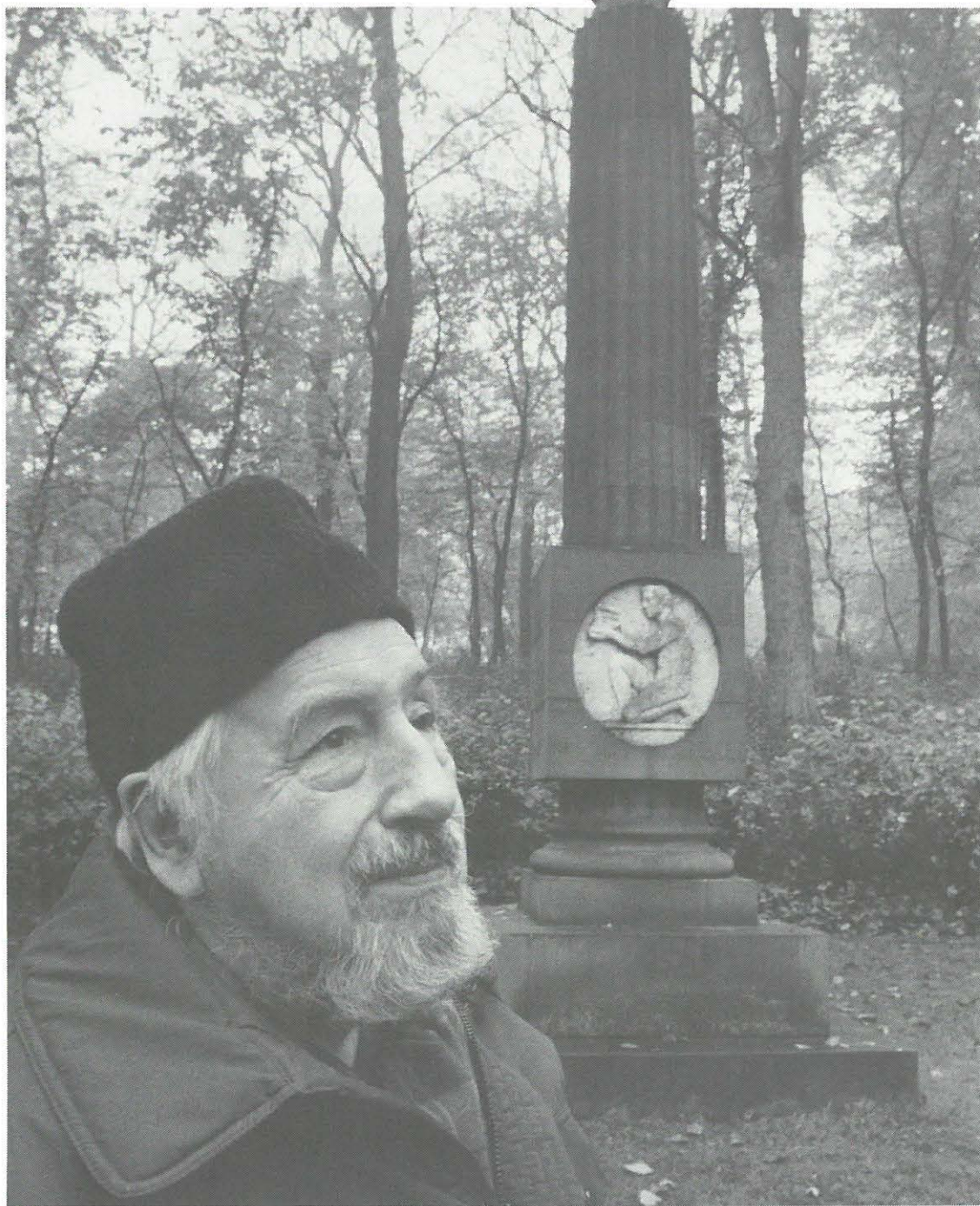
Karen Th. Gregersen, Asylgade 10, Thisted, har leveret det sidste billede til dette års gamle album. Det er gengivelse af et maleri fra 1857, fundet i Toke Thinggaards bo.

Det ny album

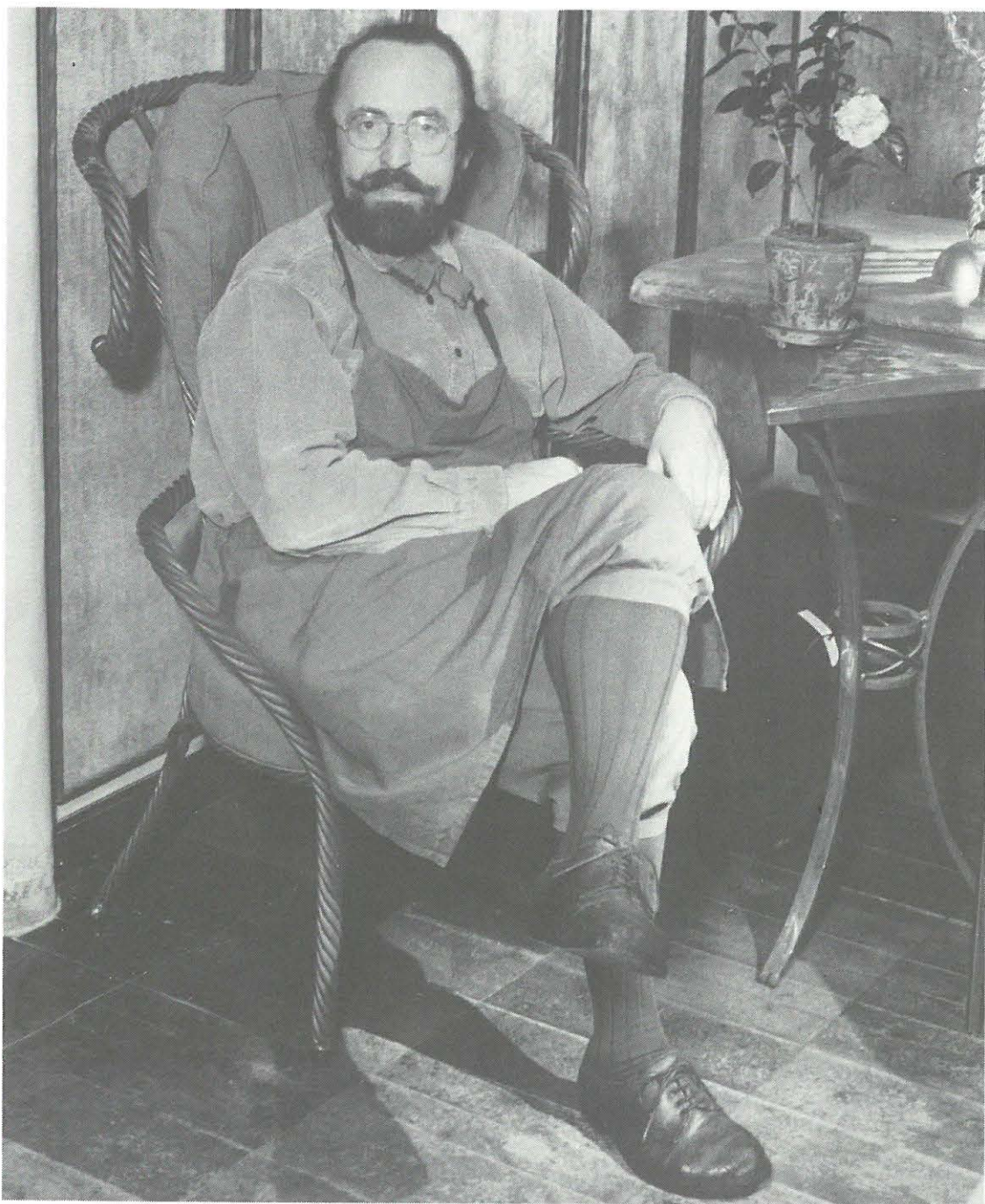
OKTOBER: Under udgravninger i Bjerre i forbindelse med planerne om en motorbane nord for Thisted Lufthavn blev der gjort et opsigtsvækkende fund: et 35 cm langt stykke stolpetømmer med en diameter på 25 cm. Arkæologen Jens Henrik Bech, Museet for Thy og Vester Hanherred, bedømmer det til at være det ældste stykke hustømmer, der er fundet i Danmark. Det er antagelig fra den ældre bronzealder. Arkæologen Anne-Louise Haack Olsen står med resterne af en gammel stolpe.

Foto: Klaus Madsen.

NOVEMBER: Billedhuggeren Henning Wienberg Jensen har tegnet det ene af årets lokale Røde Kors-julemærker. Motivet er den søjle, der i 1922 blev rejst i skoven Christiansgave i Thisted til minde om digteren J. P. Jacobsen. Søjlen blev tegnet af arkitekten Frederik Kiørboe. Stenhuggerarbejdet blev udført hos Brødrene Jensen i Thisted under ledelse af Henning Wienbergs far, Carl Jensen. Mindesøjlels relief forestiller en knælende dreng, der skærmer en spæd flamme fra en olielampe.

Foto: Klaus Madsen.

DECEMBER: Blomsterkunstneren Tage Andersen blev i 1947 født i Heltborg, hvor hans far var vognmand. Familien flyttede til Kjellerup, og Tage Andersen kom i gartnerlære i Thorning. Det svarede ikke til hans forventninger. Han skiftede til konditorfaget, men vendte tilbage til blomsterne og åbnede som 20-årig egen blomsterforretning i Kjellerup. Derefter drev han forretning i Viborg, indtil han flyttede til Kongens Nytorv i København. De sidste tre-fire år har han haft forretning ved Ny Adelgade. Dronning Margrethe kommer jævnligt i forretningen – en dag sammen med den norske og den svenske dronning. Redaktør Kr. Hornstrup fortalte om det i Thisted Dagblad til jul.

Foto: Klaus Madsen.

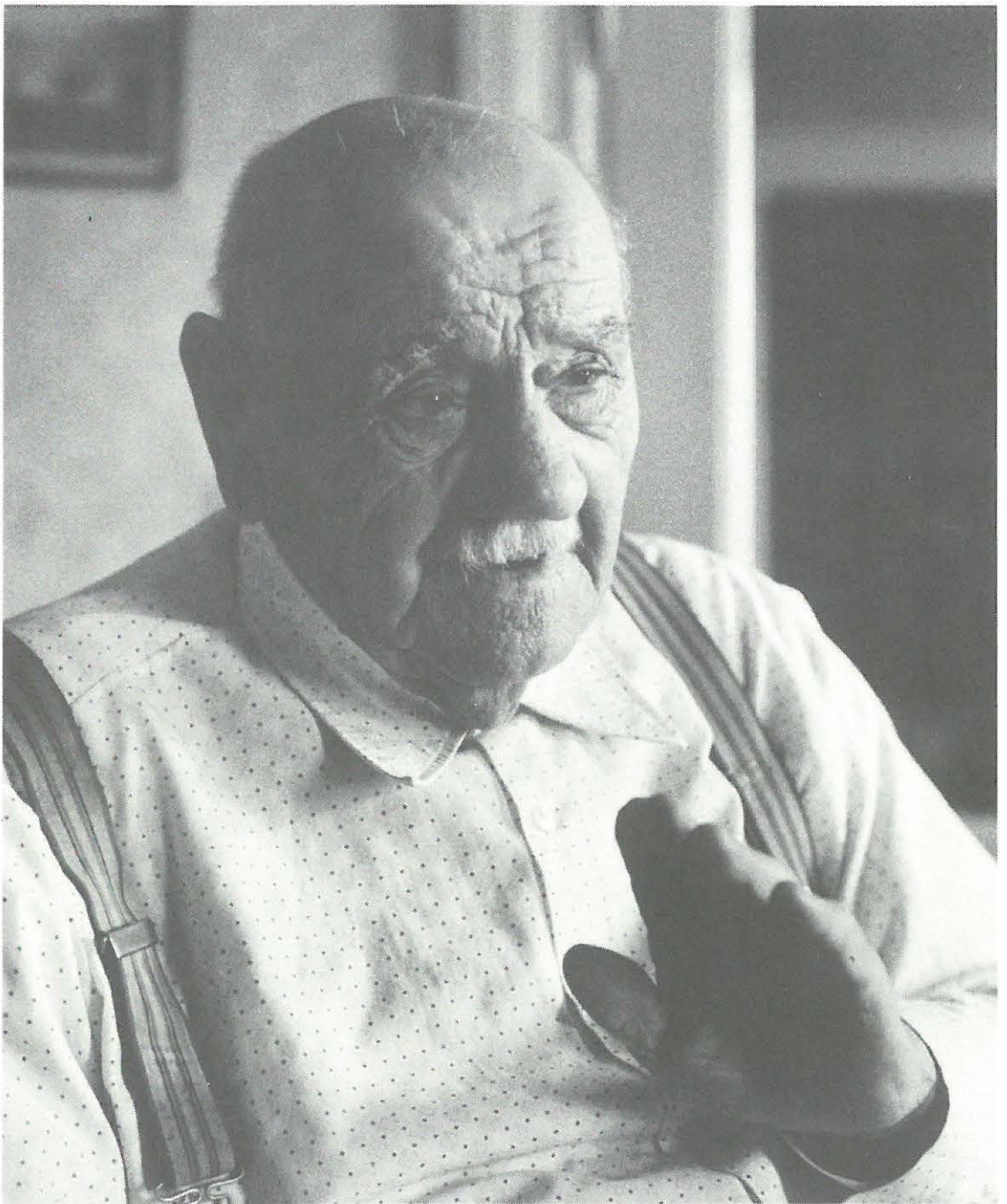
JANUAR: Striden om den røde sten i Hanstholm rygtedes helt til København, og stenen blev vist i DR's TV-1 den 24. januar. Stenen lå på stranden ved Hamborg. Kommunalfolk fandt ud af, at den ca. 12 tons tunge sten var egnet til Byens Plads foran rådhuset. Beboere i Hamborg med lærer Per Johnsen i spidsen protesterede, og to medlemmer af kommunalbestyrelsen, Inge-Lise Søgaard og Karl Skadhauge, klagede over kommunens behandling af sagen. Men Miljøministeriet havde ingen indvendinger, og det endte med, at stenen blev liggende ved Hanstholm-Centret foran rådhuset.

Foto: Klaus Madsen.

FEBRUAR: Den gamle skik med at slå katten af tønden til fastelavn blev holdt i hævd flere steder i Thisted – dog uden kat, for det var koldt, og ingen ville i konflikt med Kattens Venner! I Sennels samledes spejdere og forældre søndag den 10. februar i kirken for at høre provst Anders J. Hindsholm. Så var der festligheder i Sennels Forsamlingshus, hvor dette billede er taget.

Foto: Klaus Madsen.

MARTS: En af Thykystens mest markante skikkelser, Niels Jørgensen Poulsen, Stenbjerg, døde 27. marts – mindre end en måned efter, at han var fyldt 85. Han var født i Stenbjerg og boede der i hele sit liv. Fra sine unge år fiskede han med båden »Ebenezer«, og den vej, han boede ved, fik navnet Ebenezervej. Han var formand for fiskeriforeningen, da der var omkring 60 fiskere i Stenbjerg, og han var ansat ved redningsstationen, indtil den blev nedlagt i 1975. Da fiskeriet fra Stenbjerg var ved at dø ud, var han blandt dem, der gennem Foreningen til bevarelse af Stenbjerg Landingsplads var med til at bevare miljøet.

Foto: Klaus Madsen.

APRIL: Komponisten Jan Erik Hansen på Tøvlingvej i Snedsted forberedte sig på uropførelsen af et jazzatorium, bygget over episoder af Martin Luther Kings liv. Jan Erik Hansen er fra Norge. Han kom på Det nordjyske Musikkonservatorium i Aalborg og fik derefter undervisning på Thisted Musikskole. Når der i hans hoved er foregået noget, som han ønsker konkretiseret i musik, sætter han sig til klaveret og skriver noder ned. Ved opførelsen af jazzatoriet skal han dirigere omkring hundrede sangere og musikere.

Foto: Klaus Madsen.

MAJ: Etta Cameron var solist, da Jan Erik Hansens jazzatorium blev opført i Thisted Kirke torsdag den 23. maj. Der var på forhånd så stor interesse for opførelsen, at der ikke var plads til alle. Begejstringen var stor – ikke alene for selve værket. Der var stort bifald til de omkring hundrede medvirkende – ikke mindst Etta Cameron og den anden solist, Richard Boone. For at flere thyboer kunne få mulighed for at opleve jazzoratoriet, blev det genopført i Vestervig Kirke den 25. august.

Foto: Jørgen Ploug Larsen.

JUNI: Søndag den 23. fik Thisteds nye IC-3-tog navn. Det kom til at hedde »Christen Kold«. Departementschef Jørgen Halck, Trafikministeriet, DSB's generaldirektør Peter Langager og regionschef Frederik Evert var blandt dem, der overværede, at borgmester Svend Thorup gav toget navn. Folketingsmedlemmerne Svend Heiselberg og Ole Vagn Christensen skulle afdække navnet og Thisteds byvåben, men der var langt op. Så tog Svend Heiselberg resolut og løftede sin kollega, så afsløringen kunne finde sted som planlagt.

Foto: Klaus Madsen.

JULI: I forbindelse med omlægningen af apotekervæsenet i Sydthy skal der opføres et nyt apotek i Koldby. Foran det gamle apotek står arkitekt Knud Johansen, Thisted, og apoteker Karen Nielsen med en model af det nye apotek. Karen Nielsen har tidligere drevet apoteket i Vestervig. Det er blevet en filial af apoteket i Koldby, som Karen Nielsen overtog 1. marts 1990. Det ny apotek bliver på godt 200 kvadratmeter i et plan. Bygningen ventes færdig først på året 1992.

Foto: Klaus Madsen.

AUGUST blev en begivenhedsrig måned. Natten til mandag den 19. blev den sovjetiske præsident, Mikhail Gorbatsjov, afsat ved et kup. Ruslands præsident, Boris Jeltsin, trodsede kupmagerne, en lavine blev sat i gang, og den store udrensning begyndte. Efter tre dage under psykisk pres var Gorbatsjov tilbage i Moskva. Blandt dem, der var ængstelige, var to litauiske lægestuderende på Thisted Sygehus. De besøgte det litauiske kors, som flygtninge fra 2. Verdenskrig rejste ved den daværende flygtningelejr i Dragsbæk, nu CF-kolonnen. Fra venstre cheflæge Berth Larsen, sektionsleder Claes Frank Mørch, kolonnechef Gabriel Hansen og de to lægestuderende fra Litauen.

Foto: Klaus Madsen.

SEPTEMBER:Nye folk er rykket ind på »Fjordvang« i Skyum. Hildur og Ross Jackson har afløst Aage Rosendahl Nielsen, der drev stedet under navnene »New Experimental College« og »Æ Verdensuniversitet«. Gaia Corp A/S, der har overtaget gården, vil give undervisning i at leve med naturen uden at drive rovdrift på den. Selskabet har taget navn efter Gaia, der i følge den græske mytologi er jordens gudinde

Foto: Klaus Madsen.

Breve fra læserne

Jeg får Jul i Thy hvert år. Min søster sender den til mig og jeg er altid så glad for den. Et år var mit skolebillede fra Kallerup i bladet. Jeg var rundt ni år. Jeg sender her et billede af min mands far og mor i deres forretning i Snedsted. De var der i mange år. De var de første i Snedsted til at få telefon. Excuse my danish, its not to good anymore.

Mrs. Paul R. Nielsen,
2814 Arlington Ave,
Racine, Wis. 53403 USA.

Det drejer sig om billedet fra Snedsted side 53. *Red.*

*

Ved læsning af Jul i Thy 1990 ser jeg en beretning om spejdere i Thisted. I artiklen »Glade minder fra en ond tid« er nævnt, at der i tyverne havde været en spejdtrop i Thisted. Jeg kan oplyse, at der også før 1920 var en spejdtrop i Thisted. Selv har jeg ikke været spejder, men flere af mine klassekammerater var det. Således erindrer jeg, at der et år var en spejdetturnering på boldpladsen i Dragsbæk.

Jens Bach,
født i Thisted 27. juni 1906.
Elev på Thisted Realskole 1918-23.

*

Bemærkninger til Jul i Thy 1990: Billedet side 38 var i i 1987 side 48 med mange navne. Her starter anden række med to ukendte. Min mand er nr. to ukendt iført slipover og med slips. Altså ved siden af Ella. Hans navn Paul Ejnar Juul-Lassen. Og så igen 1990: Billedet side 50. Ukendt dreng nr. to fra venstre er Gerhardt Nielsen. Ukendt dreng mellem Kappel og Erik Bertelsen er Jacob Græsbøll, vistnok dyrelægesøn fra Nors. Mellem Grete Andersen og Grete Hansen er Ellen Petersen.

Med venlig hilsen
Gerda Juul-Lassen, f. Nielsen,
8660 Skanderborg. Tlf. 86 52 03 74.

Til læserne

Tak for de mange breve med billeder til Jul i Thy. Der blev plads til de fleste i år, og indsamlingen til Jul i Thy 1992 er allerede i gang. Billederne behøver ikke at være ældgamle. Allerede når de er 25 år, har de en chance, men så mange navne som muligt og årstal. Tak også til dem, der har fulgt opfordringen til at komme med supplerende oplysninger til billeder, der har været i.

Med venlig hilsen fra Jul i Thys redaktion.
Jørgen Møltersén,
Hanstholmvej 185, Tved, 7700 Thisted.
Tlf. 97 98 15 85.

Svenn Agerholm

GLAS . PORCELÆN . KØKKENUDSTYR
STOREGADE 7 . THISTED . TLF. 97 92 00 22

BYENS GAVE- OG UdstyrSCENTER

HUSK...

Håndklæder - Sengesæt - Sengetæpper -
Plaids - Dyner - finder De i et smukt udvalg
midt i Gå-gaden hos:

Gardin
EKSPERTEN
ERIK SCHARLING

Gågaden . Telefon 97 92 09 77*
Stedet, hvor man køber gardiner!

Kresten
Borggaard

Ejnar K.
Jeppesen

Kenneth Sohn
Thomsen

Ronald Klitte

EJENDOMS-CENTER THY

Storegade 8 · Thisted
Tlf. 97 92 22 88

Jernbanegade 3 · Hurup
Tlf. 97 95 23 55

H.M. AUTOMATIC AS

WILHELMSBORG . 7700 THISTED . TLF. 97 92 63 00

Elektriske styre- og fordelingstavler
Mimic-tavler i mosaiksystem
Styringstekniske komponenter

Sparekassen
THY

Vi er ikke som de andre

Torvegade 3

**DIN
TØJMAND**

7700 Thisted . Tlf. 97 92 04 99 . Giro 5 55 59 14

**At vælge
en økonomikonto
er ikke kun et spørgsmål
om renten**

Økonomikonten er den mest fleksible lønkonto og god indgangsnøgle til hele Deres økonomi. Og med automatske overførsler til andre konti er økonomikonten med til at skabe sammenhæng

og overblik i familieøkonomien foruden at give Dem en højere rente end andre lønkonti. Kom ind i Den Danske Bank og få mere at vide om økonomikonten.

 DEN DANSKE BANK

Bøger af enhver art og til ethvert formål

BALLEBY'S BOGHANDEL

v/ NIELS ERIKSEN

Store Torv 5. Tlf. 97 92 00 90
7700 Thisted

CITROËN ^ THISTED

v/ POUL KLOSTER . INDUSTRIVEJ 53
THISTED . TLF. 97 92 44 22

KK **skilte**

TLF. 97 92 06 47 ★ 7700 THISTED

MALLES
Støvsugere
SNEDSTED . TLF. 97 93 40 82

MALLES
Symaskiner
SNEDSTED . TLF. 97 93 40 82

MALLES
Barnevogne
SNEDSTED . TLF. 97 93 40 82

- byens
spændende
... tøjbutik

Louise

Storegade 11, 7700 Thisted.
Tlf. 97 92 02 11

SHELL
OLIEFYR
SERVICE

PRØV OS!

SHELL Center Thisted

Havnen 37
7700 Thisted

97 92 20 33

Møbler til jul – og hele resten af året!

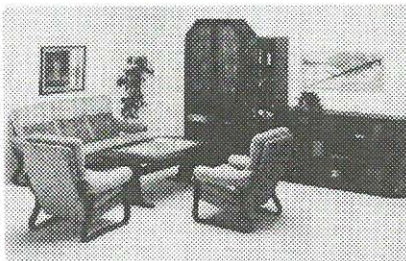
Kig ind til os - og se vort udvalg - uden købetvang

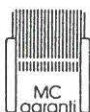
Vi bor midt i byen

Jernbanegade 19

Nye og brugte møbler - til alle priser

Frøkjær MØBLER
TLF. 97 92 04 66 KNUDSEN JERNBANEGADE 7700 THISTED

Kom ind
og se
hvad vi har!

ALT

i glarmesterarbejde, samt indramning af billeder og broderier udføres.

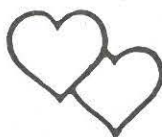
GLARMESTER

Anton Odgaard

Idylvej 2, Thisted, tlf. 97 92 19 17

Kjeldgaard
SKO

GÅGADEN - 7700 THISTED
TLF. 97 92 08 00

Give gaver
- gå til Guldsmede...

**Klaus Pedersen
& Far**

St. Torv - Thisted - Tlf. 97 92 00 29

GØL PØLSER

POUL H. LADEFOGED

FEDEVARER EN GROS

Ost - Sild - Pålæg - Salater

Åbakkevej 6

Tlf. 97 92 14 58 - 97 92 17 33

Privat: Markvænget 10 A - 97 92 57 76

Køkken og hvidevarer

KANSTRUP

Storegade 4 - Thisted - Tlf. 97 92 45 50

**B
L
I
K**

– Ring og bestil en af vore servicevogne med
uddannet VVS-montør.

VVS
INSTALLATØR

Niels Skaarup & Søn

Blikkenslager og VVS Installatør

Industrivej 4 - Tlf. 97 92 04 41 - 7700 Thisted

Calles Conditori

CARL EJNAR JACOBSEN

Storegade 8

Telefon 97 92 01 60

Tlf. 97 92 14 99

Elektrikeren

J.K.Electric ApS

Industrivej 10 . Thisted

Tlf. 97 92 50 66

LANDBRUGS

Byens isenkram og værktøj

BUTIKKEN

NYTORV 3 · THISTED

Tlf. 97 92 45 08

- * Husqvarna
- * Strangko
- * Kärcher
- * K.E.W.
- * Værktøj

Auto Winkler

aut. **MAZDA** forhandler

Tigervej 5 - Thisted - Tlf. 97 92 16 88 - Aften tlf. 97 92 14 46 og 97 92 09 35

Ring efter en
Gardinbus

Se gratis ca. 1000 lange gardinlængder
hjemme i Deres egne stuer

HLL
bolig - tekstil
THISTED TLF. 92 24 44

Telefon
97 92 24 44

- det er os
med
gardinbusserne!

Thisted Maskin Co.
V. KIRKEGAARDSVEJ 7-9
THISTED · TLF. 97 92 32 33

Wadmann

Store Torv
Thisted
Tlf. 97 92 10 32

Centrum for ure, briller og kontaktlinser

Nykredit

THISTED

Storegade 8
7700 Thisted
Tlf. 97 92 18 88

Der er 200 tøjeksperter i Danmark
– i Thisted er det

tøj EKSPERTEN **Engelsk**

THISTED - HANSTHOLM

SMUKT OG SOLIDT MALERARBEJDE

MALERFIRMA

C. Christoffersen & Søn

Kastet 17

A. Christoffersen - privat Egevej 7

Tlf. 97 92 02 75

total el-leverandør

- rådgivning
- el-installation
- hvidevareservice
- automatik
- EDB-installationer
- belysning

97 92 27 00

A/s Brdr. W Hansen

THISTED **ELKØB** CENTER
VESTERGADE 84

Køb julegaver i

Frederiksgade . Thisted

F. Lynggaard Poulsen

Bageri – Conditori

Vestergade 59

Thisted – 97 92 06 84

 **brille-
huset**

Briller og
kontaktlinser

VESTERGADE 7
THISTED . 97 92 04 37

 Batteries

*Dit internationale rejsebureau
i Thy*

SCHJØDTS 97 91 00 77
REJSEBUREAU STORETORV 2C
DK-7700 THISTED
FAX.: 97 92 58 58

TEXACO
Trafik center

v/ Jacob Yde Pedersen
Ålborgvej 12
Tlf. 97 92 29 77

v/ Klaus Agesen
Ålborgvej 64
Tlf. 97 92 19 77

Åben alle ugens 7 dage kl. 6.30 - 23.00

KJÆR

HERRETØJ

BØRNETØJ

Thisted . Tlf. 97 92 05 36

SPORTMASTER

Vestergade 36 . Thisted . Tlf. 97 92 05 11

TAPET - FARVE - GULV

Ærlig information,...Værs'go!

Maling

Tapet

Gulvbelægning

Profafarver

Jensen & Langballe St. Torv • 7700 Thisted • Tlf. 97 92 33 44

Glædelig jul
og
godt nytår

Thisted Arbejderforening

Brugsen

i centrum

Besøg vor Super-slagter — det betaler sig

**Nyd
haven!**

Deres rådgiver i valg af:

Frø til have og mark - Blomsterløg og knolde - Fuglefrø og Foder (også i små portioner) - Gødning - kemikalier og spagnum - Vandingsmateriel og springvand - Plæneklippere og minitraktorer - Plænegræs og redskaber
SERVICEVÆRKSTED og meget mere.

THISTED FRØ

OG MASKINHANDEL

Thorstedvej 88 - 7700 Thisted

97 92 25 66

FRØ - GØDNING - HAVEREDSKABER
HAVEBRUGSREDSKABER - SALG & SERVICE

Nu skal sundheden frem om stegemargarine

Rene 100% vegetabiliske olier.
20% flerumættede fedtsyrer.
- og ingen sprøjt fra panden.

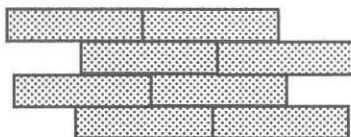
Dragsbæk
MARGARINEFABRIK

ODESUNDEJ 46-49 DK-7700 THISTED
TELEFON 97 92 2744

TILSTED MURERFORRETNING

v/NIELS BAK
TLF. 97 92 36 12

Reparation - nybygning
og udvendig
belægningsarbejde

metal thisted

Vestergade 41 a
7700 Thisted

Telefoner:

Kontor 07-92 00 06 - 92 08 77

Formand (privat) 07-92 00 06

Kasserer 07-92 08 77

Deres
tæppe
garant

garant

smed • tæpper

INDUSTRIVEJ 61 . 7700 THISTED TLF. 97 92 13 89

MAN. - TORS. 9.00 - 17.00

FREDAG 9.00 - 18.00

LØRDAG 9.30 - 17.00

Havnesmeden

Smede- og maskinværksted

v/ Knud E. Andersen

Tlf. 97 92 17 15

97 92 02 04

TOVES BLOMSTER

Aalborgvej 68 . Telefon 97 92 02 22 . 7700 Thisted
Deres blomsterproblem - vort speciale!

ALT i

dekorationer
kranse
brudebuketter
gaveartikler

Thisted Materialhandel

v/ Kaj Knudsgaard

Telefon 97 92 00 52

MATERIALISTEN**NB****Chr. Tilsted**

ISENKRAM & BELYSNING

Vestergade 4 - Telefon 97 92 06 92 - 7700 Thisted

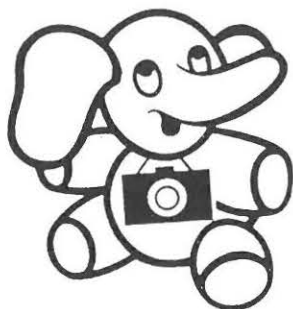
KVALITETSTRYKSAGER**Thisted Bogtrykkeri**Jernbanegade 15-17 . 7700 Thisted
Tlf. 97 92 33 22*Julegaver***Smukke ting
i stort udvalg finder De
hos***Julegaver***Brix Andersen, guldsmed**

Gågaden . Telefon 97 92 10 02

Winther**REPARATIONER
UDFØRES
KØB HOS
FAGMANDEN****CYKEL SHOP'EN**Leif Vestergaard
Østergade 3 - 7700 Thisted
Tlf. 97 92 15 89
giro 3 77 61 90**rigtige sko til
hele familien!****Juul Sko**

TLF. 97 92 05 99 . VESTERGADE 20 . 7700 THISTED

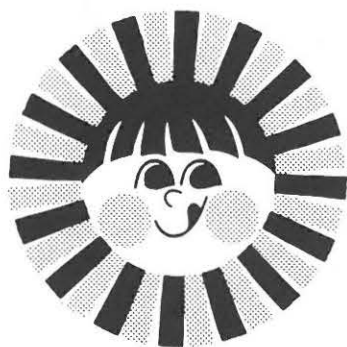
LYD OG BILLED
CENTER

Danmarks flotteste
farvebillede på kun
1 TIME

minder til fremtiden...

FOTO-MAGASINET

**Polar
is**
*Hürra for det
danske*

**Jord-, beton-
og murerarbejde**

HENNING THOBIASEN

murermester

Tilstedvej 79 - 7700 Thisted - Tlf. 97 92 57 36

Hatten af for Thy Julebryg

